

AGISU

ST. 3

MAREC 1981

LETO V.

III. Kongres samoupravljalcev Jugoslavije

Prvi kongres samoupravljalcev je bil leta 1957 v Beogradu, drugi leta 1971 v Sarajevu, tretji kongres bo torej letos spet v Beogradu. Bolj kot letnice je pomembna vsebina in bolj so pomembne akcije, ki so sledile. Oba dosedanja kongresa sta bila v časih, ko je razvoj samoupravljanja v določenem smislu zastajal. Tako je bil nujen trdnejši dogovor, ki so mu pozneje sledile celo izpopolnitve v ustavi. Tudi v tem času pogosto rečemo, da so na poti nadaljnega razvoja socialističnega samoupravljanja nekatere ovire. Z vso odločnostjo lahko rečemo, da niso nepremostljive, seveda če jih bomo začeli odpravljati odločno in takoj. Tudi v tem je eden od pomenov III. kongresa — in v tem je tudi njegova kontinuiteta.

Za uvod v oddajo o pripravah na III. kongres samoupravljalcev Jugoslavije je treba dodati še nekaj dejstev:

Priprave na ta dogodek so stekle na pobudo tovariša Tita, ki jo je dal v svoji zadnji novoletni poslanici. Osnovni namen je, da vsestransko razčlenimo, prikažemo in afirmiramo dosežke v razvoju socialističnega samoupravljanja in družbenoekonomskih odnosov. Hkrati naj ob tem razgalimo težave in vzroke, ki pogojujejo nekatera odstopanja, oziroma zaostajanja pri uresničevanju dogovorjenega sistema, in da se na podlagi novih spoznanj dogovorimo, kako mobilizirati vse razpoložljive sile, organizacije in posameznike za hitrejši napredek socialističnih samoupravnih odnosov.

Naloga, ki smo si jo zastavili, pa nikakor ne more biti ločena od tistih, za katere smo se že opredelili in dogovorili. To je gospodarska stabilizacija. Naša družbena skupnost se v tem tako zahtevnem stabilizacijskem boju ukvarja še z enako pomembno nalogo, s srednjeročnimi perspektivami, torej z načrti, od katerih bo — upoštevajoč razmere doma in v svetu — odvisen naš jutrišnji dan.

Vprašanje: Osnovna tema kongresa je združeno delo v boju za socialistično samoupravljanje in družbenoekonomski razvoj Težišče je torej na združenem delu, njegovih pravicah, odgovornostih in obveznostih. Kako bi lahko označili največje dosežke v dosedanjem obdobju socialističnega samoupravljanja, katere so najbolj pozitivne rešitve, kateri so najbolj ustvarjalni napori?

Vinko Hafner: Ni sporno, da smo v obdobju teh 30. let — odkar je bil sprejet zakon o delavskih svetih, pa tudi po 1. in 2. kongresu samoupravljalcev, zlasti še po uveljavljanju sedanje ustave in zakona o združenem delu — dosegli resnično velik napredek v razvoju samoupravljanja. Če bi to opredelili, menim, da smo v dobršni meri že uresničili revolucionarno geslo, s katerim je tovariš Tito obrazložil pred 30. leti zakon o delavskih svetih, to je »tovarne delavcem«. Drugače povedano to pomeni, da delavec v tozdu danes že v mnogočem resnično razpolaga z rezultati svojega dela, je v nekem smislu gospodar. To hkrati pomeni, da se je tozdu dosedaj že uveljavil kot temeljna samoupravna skupnost za krepitev delavčevega samoupravnega položaja. Pri tem je zelo pomembno, da se je v tem času zelo okrepil družbeni značaj dohodka, ki je zasnovan na družbeni lastnini proizvodnih sredstev in seveda tudi na podružljenem delu, in da je to pomembno vodilo družbenega napredka.

Pomemben dosežek v tem času je tudi uveljavljanje delegatskega sistema. Res je, da je to šele njegov začetek, ampak vseeno, delegatski sistem je postal odločilen vzvod za uveljavljanje delavčevega vpliva na celotno družbo, na razpolaganje s celotnim ustvarjenim dohodkom. To so veliki dosežki dosedanjega 30-letnega razvoja samoupravljanja.

Vprašanje: To so seveda vsekakor vrednote, ki so trajnega pomena, na katerih bomo gradili naprej in na katere — ko se oziramo nazaj — včasih radi pozabljamo. Radi pozabljamo tudi na vse doseženo. Zato je pomembno, da v uvodu opozorimo nanje. V nadaljevanju odgovora na prvo vprašanje se zdaj seveda ponuja naslednje: kateri so problemi, katere so slabosti, ki otežujejo hitrejši razvoj samoupravnih odnosov. Eden od namenov kongresa je prav kritična ocena sedanje stopnje razvoja skozi razvoj samoupravljanja?

Odgovor: Želim opozoriti, da je socialistično samoupravljanje zelo izvorno in zagotovo najboljša pot k osvoboditvi dela in delavcev, torej najboljša pot k napredku in humanizaciji celotne družbe. Vendar pa to ni prav ravna in široka cesta, kot bi kdo mislil, in ki hitro privede k cilju. V nekem smislu je še dokaj ozka in vijugava pot, ki ima sicer jasen cilj.

PRI OBRAVNAVANJU PROBLEMOV MORAMO PRESEČI OZKOST, UVIDETI MORAMO CELOTO

Na ramena sindikatov je naloženo veliko breme priprav na III. kongres samoupravljalcev Jugoslavije, čeprav se strinjamo, da ni vsa odgovornost samo na sindikatih. Kongres je zanje tudi priložnost, da sežejo v srž delavskih problemov in v vprašanja uveljavljanja delavcev kot samoupravljalcev. Uveljavljanje delavca kot samoupravljalca pomeni uveljavljati ga kot gospodarja ne samo pri njegovem stroju in na rezultatih njegovega dela, ampak tudi v pogojih dela, v združenem delu, v razvojni politiki organizacije združenega dela, v razširjeni reprodukciji in v družbi kot nosilca družbenega razvoja itd.

Od kongresa ne pričakujemo, da bi bil zgodovinska prelomnica, ker smo si to prelomno situacijo ustvarili že z bitko za novo ustavo, za zakon o združenem delu, za sistem, za to, da se v političnem sistemu uveljavita delavski razred in združeno delo. Velik pomen kongresa je v tem, da predstavlja enega izmed vzvodov za nadaljnji razvoj socialističnega samoupravljanja: potisnil bo nekatere probleme socialističnega samoupravljanja v središče pozornosti, saj je to samoupravljanje edino, s katerim lahko rešujemo zastavljene gospodarske, družbene in politične probleme. Nihče jih ne more reševati v imenu delavskega razreda in v imenu združenega dela, rešuje jih lahko samo organiziran delavec. In v tej smeri bi se morali pripravljati na kongres. V nasprotnem primeru bo kongres slab, še zlasti, če bo to kongres nas, ki smo v teh odborih in pripravljamo navodila za njegove organizacijsko-tehnične in vsebinske okvire. Kongres se bo lahko strinjal s poročili, lahko pa bo šlo tudi v nasprotno smer, da ne bo na vprašanja dal odgovorov, ki jih od njega pričakujejo celotna Jugoslavija in napredne družbene sile v svetu.

Prek pripravljajalnih odborov in drugih oblik delovanja je treba omogočiti delavcem, da bodo povežali svoje kritične poglede na stanje v lastni organizaciji združenega dela, v občini, republiki in

(Nadaljevanje na naslednji strani)

(Nadaljevanje s prejšnje strani)

tudi v odnosu do federacije. Odvečen je strah, da bi v tej neugodni gospodarski situaciji slišali, kar nam ne bo všeč, če se bo izrazil avtentičen interes tistih sil v tovarnah in združenem delu, ki nosijo vso težo stabilizacijskih naporov. Zakaj naj ne bi bil ta kongres tudi kritika etatizma? Situacije ni mogoče več ocenjevati samo v lastni organizaciji združenega dela. Vsi smo povezani in poskrbeti moramo, da bo celota pred očmi delavcev. V sporočilih kongresu moramo jasno povedati, da se delavski razred v sedanjih situaciji z nekaterimi stvarmi ne strinja, na primer s tem, da se vse rešuje samo po restrektivni poti brez zaupanja v sile dela in znanja, da ni jasne bilance o položaju, v kakršnem smo, da še vedno anticipiramo potrošnja brez kritja itd. Tisti, ki so hoteli iz tega kongresa napraviti manifestativno obliko in s kongresom manipulirati, naj dobijo dejanski odgovor, kje so resnični problemi samoupravljanja v naši družbi.

Naš delavec je že na taki stopnji, da lahko pričakujemo od njega ustrezne odgovore na posamezna vprašanja. Tudi tedaj, če bo dvajset odstotkov sporočil »mahnilo« mimo, jih bo še vedno 80 odstotkov dobrih, aktualnih, žgočih, in to bo velik uspeh.

Politične situacije ne smejo ocenjevati poenostavljeno in nemarksistično, češ če je ekonomska situacija slaba, da je tudi politična avtomatično slaba. To ne drži. Politična situacija je odvisna od političnih družbenih trendov, od ravnanja delavcev v posameznem okolju. Ne smemo dovoliti, da bi npr. o faktorjih inflacije razpravljali ločeno, nepovezano s celoto. Na cene se v tem primeru gradijo vse slabosti, ki so prisotne v našem gospodarstvu.

V tem, da je gospodarska situacija težka, je tudi priložnost za kongres samoupravljalcev — če bi bila namreč dobra, kongres sploh ne bi bil potreben. Kongres samoupravljalcev je oblika in metoda, po kateri naj se ponovno potrdi socialistično samoupravljanje kot osnovna sila naše politične stabilnosti, kohezije itd. Zato moramo doseči, da bo s sporočili kongresu spregovoril naš delavec, in če bo kritičen in jasen, bo to pomenilo velik napredek. To pa bomo dosegli predvsem tako, da kongresa ne bomo pripravljali samo prek organizacijskih štabov, ampak moramo zanj izrabiti vsak delovni sestanek, vsako obravnavo zaključnih računov, referendum, prekinitev dela itd., da se tam zberejo podatki in črpa vsebina za sporočila. Kongres moramo pripravljati in vsebinsko graditi v tekoči delovni in gospodarski problematiki, naj bo prisoten v celotnem utripu političnega življenja.

Ustvarjalno in kritično bomo moral spregovoriti na kongresu o vprašanih delegatskih skupščin in o vprašanih združenega dela v delegatskih skupščinah. Zamisel tovariša Kardelja o tem, kako naj delujejo delegatske skupščine kot instrument povezovanja socialističnega samoupravljanja s problem v družbenopolitičnem sistemu, bomo morali hitreje uveljavljati v naše življenje. Med vzroki za nekatere slabosti je tudi ta, da predloge pripravljamo pretežno kabinetsko in v upravnih strukturah. Ne mislim, da je vse slabo, saj je veliko tudi dobrega. S kongresom samoupravljalcev moramo postaviti zbere združenega dela bolj v ospredje in izpostavljati odgovornost vseh drugih faktorjev v političnem sistemu in organizacijah združenega dela.

Kongres samoupravljalcev bo moral povedati resnico o stvarnih odnosih v celoti in povedati, kaj je posledica svetovne gospodarske krize in povečanih cen npr. nafte in kaj je posledica našega lastnega ravnanja, kaj je posledica anticipirane porabe itd. Poglejmo samo občinske plane — samoupravljalci naj povedo, ali so vsi ti plani realni ali ne, ali so zasnovani na sredstvih združenega dela na kraju ali ne, delavci se morajo izreči o vprašanih perspektive določenega kraja itd. O vseh teh problemih se morajo delavci pogovoriti na svojih sestankih in vsi skupaj moramo poiskati izhod iz situacije, da bo razvoj naše dežele in naše družbe na zdravih osnovah. — In v tej smeri naj tečejo tudi priprave na kongres. V prvi etapi bi bilo prav dobiti čimveč avtentičnih sporočil kongresu, ne samo toliko, kolikor jih je predvidenih. S tem bodo delavci začutili, da je kongres njihov glas.

Popis prebivalstva, gospodinjestev in stanovanj

O popisu prebivalstva, gospodinjestev in stanovanj je bilo že veliko napisanega v vseh dnevnikih in drugem časopisju. Kljub temu pa smatram, da ne bo odveč, če tudi v našem informativnem glasilu zapišemo nekaj osnovnih informacij o popisu.

Priprave na popis, ki se bo po vsej Jugoslaviji pričel 1. in bo trajal do 10. aprila, potekajo tudi v ptujski občini že ves marec.

Za organizacijo popisa je zadolžena občinska popisna komisija in občinski instruktorji, ki so za delo že dobili ustrezna navodila.

S popisom, ki ga bodo opravljali popisovalci v času od 1. — 10. aprila je potrebno ugotoviti predvsem število prebivalcev, njihovo teritorialno porazdelitev, podatke o strukturi prebivalstva, njihovih gospodinjestev, zemljiščih, stanovanjih ter počitniških hišicah in drugih statistično pomembnejših enotah.

S popisom bodo zajeti vsi državljani SFRJ in ostali prebivalci naše države, ki imajo stalno prebivališče v Jugoslaviji, ne glede na to ali bodo ob popisu doma ali v tujini. Gre torej za popis, ki ga pri nas opravljamo vsakih 10 let, reči pa je treba, da se podobni popisi za statistične namene opravljajo povsod v svetu.

Za popis bodo organizirana precejšnja sredstva, zato je prav, da se vsak tega zaveda in daje realne in točne podatke. Pri tem je treba posebej poudariti, da gre le za zbiranje podatkov, ki bodo namenjeni izključno za statistične namene. Podatki, ki bodo zbrani so strogo zaupni in bodo vse popisnice po zajetju na računalniške sisteme tudi uničene. Zato je bojazen, ki se javlja pri nekaterih posameznikih, da gre za popis zaradi obdavčenja in podobno, povsem odveč.

Morda ne bo odveč še nekaj napotkov za bralce našega glasila.

1. Vsak delavec naše DO je že, ali pa bo pred popisom prejel pomožni popisni obrazec rdeče barve — polovični format. Na tem obrazcu je kadrovska služba že izpolnila potrebne podatke in ga je vsak delavec dolžan predati popisovalcu.

2. Glede na to, da bo pri popisu potrebno pokazati oz. povedati matično evidenčno številko za vsakega člana družine, je prav, da to poiščete že pred prihodom popisovalca, da ne bo nepotrebnega iskanja.

3. Zaradi lažjega popisa bo prav, če je v času od 1. — 10. aprila oz. do obiska popisovalca, vedno prisoten kdo od odraslih članov gospodinjstva.

4. Če gre za večje gospodinjstvo, je prav, da si pripravite spisek vsah članov z osnovnimi podatki, da ob popisu ne bi katerega pozabili.

5. Izmerite stanovanjsko površino — kvadratura v m², da bo podatek že pripravljen.

6. Pri popisu bo potrebno dati podatke tudi za tiste člane gospodinjstva, ki so v času popisa odsotni, so na delu v tujini ali v drugem kraju ter za vse študente in dijake, ki se šolajo drugje, pa so člani popisnega gospodinjstva.

7. Glede narodnosti se lahko vsakdo svobodno odloča. Tisti, ki smatra, da je po narodnosti Slovenec, je za popisovalca Slovenec, tisti, ki smatra, da je Jugoslovan, bo Jugoslovan, itd., če pa se kdo ne želi opredeliti, ni potrebno.

8. Od popisovalca ima vsakdo pravico zahtevati pooblastilo, ki ga ta mora imeti pri sebi, če ga nima, ni potrebno dajati podatkov.

9. Podatke naj daje odrasla oseba oz. tisti, ki gospodinjstvo in vse člane dobro pozna.

10. Pri podatku o rojstnem kraju je za statistiko rojstni kraj tisti, v katerem je imela mati otroka v času rojstva stalno prebivališče, kot poklic pa se smatra delo, ki ga popisani sedaj opravljajo.

V kratkih obrisih sem poskušal zajeti le nekaj najosnovnejših in najbolj bistvenih informacij, ki vam bodo koristile pri popisu. Ostale informacije bo vsak dobil od popisovalcev ob samem popisu. Za vsakega, kdor ne bo želel dati podatkov, so predpisane kazenske sankcije.

Popisna komisija je mnenja, da intervencija ne bo potrebna, ker bodo prebivalci dovolj dobro informirani o namenu in pomenu popisa in bodo dajali resnične in točne podatke popisovalcem.

Torej držimo pesti, da bo popis uspel ter k temu prispevajmo svoj delež.

T. Č.

Zaključni račun TOZD VELIKA OPREMA

Priprave na zaključni račun za leto 1980 so v TOZD VELIKA OPREMA potekale od sredine meseca januarja. Prva širša razprava o poslovanju v letu 1980 pa je bila na poslovnem odboru dne 14. 2. 1981. Akcija informiranja je nato potekala kontinuirano do sprejetja zaključnega računa na zboru delavcev dne 26. 2. 1981.

Doseganje plana fakturirane realizacije je razvidno iz naslednje tabele:

Leto 1980	PLAN	REALIZACIJA	INDEKS
Eksterna	86.993.013	86.999.848	100,00 %
Izvoz	8.860.072	10.547.379	119,10 %
SKUPAJ	95.853.085	99.157.196	103,50 %

Problematika, katera nas je spremljala skozi leto 1980, nam je znižala možnosti doseganja boljše realizacije. Domača nabava je bila kritična celo leto. V zadnjem kvrtalu pa se je problematika na nabavnem trgu še povečala.

Uvoz delov je bil večkrat med letom z administrativnimi ukrepi omejen. Izvoz smo dosegli v višini 12 % glede na realizacijo na domačem trgu. Kljub temu pa nas je pestilo pomanjkanje deviznih sredstev za uvoz reprodukcijskega materiala. Devize ustvarjene v izvozu smo po sporazumu odstopili izvozniku DINARI iz Beograda. Kljub problemom smo izvoz dosegli s 119,10 % glede na plan za leto 1980, uvoz pa s 53,50 %. Iz tega je razvidno, da smo se stabilizacijsko obnašali.

V letu 1980 smo imeli več problemov z vzdrževanjem strojev. Večkrat so stroji stali zaradi premalega interesa vzdrževalcev. Dogajalo se je, da smo čakali tudi po 4 ure na zamenjavo varovalke.

Proizvodno delo ni potekalo povsem zadovoljivo. Se vedno je preveč disciplinskih prekrškov. Prednjačijo izostanki z dela in uživanje alkohola. Tudi v ostalem delu delovnega časa je opaziti nedisciplino — tehnološko in organizacijsko.

Povečano število zaposlenih je bilo med letom 110 delavcev. Plan je bil 118 delavcev. Del manjkajočih delavcev smo pokrili z nadurnim delom.

Čisti osebni dohodki so bili povečano izplačani v višini 6.422.— din. Glede na povprečje proizvodnih TOZD v DO AGIS so bili zadovoljivi, glede na republiško povprečje, ki je bilo 8.767.— din pa smo precej zaostajali.

Celotni prihodek smo dosegli v višini 97.611.908 din ali 98,81 %. Porabljen sredstva so bila dosežena v višini 73.038.571 din ali 101,97 %. Rastla so za 3,16 % hitreje od celotnega prihodka. K rasti porabljenih sredstev so prispevale velik del višje cene nabavljenih delov in materiala.

Dohodek smo dosegli v višini 24.573.337,16 din.

Čisti dohodek pa smo dosegli v višini 16.344.545,18 din.

Izdelali smo dva predloga delitve čistega dohodka. Delavci TOZD so se odločili za sprejem prve variante delitve čistega dohodka in sicer:

Čisti dohodek	16.344.545,18
— del za osebne dohodke	13.078.766,03
— del za prehrano delavcev	451.478,00

Srednjeročni plan 1981-85 TOZD KOVINSKA OBDELAVA

V prihodnjem srednjeročnem obdobju TOZD Kovinska obdelava prvič posluje brez navojne vzmetarne, katera je bila prej v sestavi naše TOZD. Pri analizi razvojnih možnosti našega programa (zavorni valj, oljni hladilnik, gumi metal deli) so bile ugotovljene naslednje možnosti razvoja:

ZAVORNI VALJI

TOZD Kovinska obdelava je v letu 1980 izdelala cca 120 000 komadov zavornih valjev od tega jih je bilo plasiranih cca 80 000 v TAM Maribor, razlika pa v drugogradnjo. V naslednjem srednjeročnem obdobju se znatno povečujejo potrebe v prvogradnji in v drugogradnji. Delovna organizacija TAM se je odločila, da v naslednji srednjeročni program znatno bolj razvije izdelavo zavora. Zaradi tega se tudi predvideva, da bomo morali v našem TOZD-u razširiti kapacitete, da bomo lahko sledili smernicam srednjeročnega programa DO TAM.

Drugogradnjo smo uspeli do sedaj pokrivati z cca 40 tisoč komadi letno, kar je pa za njihove potrebe znatno premalo. Potrebe za zavornimi valji po nekaterih ocenah znašajo tudi do 100 tisoč komadov letno.

Zaradi takega stanja v prvo in drugogradnjo smo načrtali skupno z našimi kupci razširitev kapacitet preko sovlaganja. Realno računamo, da bo sovlaganje realizirano koncem letošnjega leta ali v začetku prihodnjega leta. Seveda bomo morali pri tem sodelovati tudi z lastnimi sredstvi, bančnimi krediti in krediti dobaviteljev opreme. V srednjeročnem načrtu imamo zapisano, da bi že leta 1982 morali izdelati 190 tisoč zavornih valjev. To je izredno velik skok posebej še če računamo na težave, ki nastopajo pri dobavah repromateriala predvsem odlitkov iz sive litine.

Pri vseh navedenih količinah pa ne smemo pozabiti na izvoz in možnosti plasmaja naših zavornih valjev na tuje tržišče. Po več letnih naporih se kažejo dokaj realne možnosti za plasman naših artiklov v Zapadno Nemčijo, nekaj pa tudi v druge države. Da bi lahko pokrivali potrebe po deviznih sredstvih, bi morali v letu 1982 izvoziti vsaj 30 tisoč zavornih valjev.

— del za regres	344.650,00
— del za stanovanjsko izgradnjo	785.968,75
— del za druge namene SP	380.938,00
— del za poslovni sklad	606.869,55
— del za rezervni sklad	614.333,40

Sredstva amortizacije po predpisanih minimalnih stopnjah smo naložili v višini 926.992.

Poslovni sklad nam skupaj s sredstvi amortizacije zadošča za izpolnitev že sprejetih obvez, katere zapadejo v odplačilo v letu 1981.

Z rezultati poslovanja v letu 1980 v celoti nismo zadovoljni. Zavedamo se, da bi tudi sami lahko prispevali še k boljšim rezultatom.
Peter BELA

OLJNI HLADILNIKI

V prejšnjem srednjeročnem obdobju je bilo evidentirano, da izdelava oljnih hladilnikov zaostaja za napovedanimi potrebami. Osnovni vzrok takšnega zaostajanja je zmanjšano število planiranih vozil v TAM Maribor in Torpedo Rijeka. Za naslednje srednjeročno obdobje se predvideva znatni skok in sicer:

Od 8 tisoč izdelanih hladilnikov v letu 1980 na 11 tisoč v letu 1981 in 15 tisoč v letu 1985. Podatki so vzeti po srednjeročnih načrtih obeh navedenih DO in po nekaterih naših interesih. Seveda se pri tem postavlja vprašanje na kak način zadostiti napovedanim količinam brez večjih investicij. Osnovni problem, ki je prisoten pri tej proizvodnji je uvoz satovja, ki predstavlja cca 6 % vrednosti oljnega hladilnika. Zaradi takega stanja je bilo tudi predloženo tujemu partnerju, da bi v naslednjem srednjeročnem obdobju morali začeti izdelovati satovja v Ptuj. Načelni pristaneček je dan vendar je vse odvisno od gospodarske situacije in drugih vplivov če bo prišlo do realizacije načrtnega objekta.

GUMI METAL DELI

TOZD Kovinska obdelava je do sedaj v glavnem spremljala TOZD Gumarno v potrebah za gumi metal dele. Pri analizah razvojnih možnosti smo prišli do zaključka, da so načrtane investicijske obremenitve za zavorne valje in oljne hladilnike tako velike, da ne bo mogoče začasno spremljati potreb TOZD-a Gumarne po kovinskih delih. Pri usklajevanju plana DO AGIS mora biti to ugotovljeno in se morajo iskati možnosti za pokrivanje gumarne znotraj cele DO.

Srednjeročni načrt za TOZD Kovinska obdelava je zastavljen optimistično, za realizacijo tega načrta bo potrebno veliko naporov in dobrega sodelovanja z vsemi službami v DO AGIS. Prepričani pa smo, da bomo načrt uspeli uresničiti. Maks FRIDL

Zdravstvena vzgoja v boju proti kajenju

Smo priče vedno večje industrializacije, novih tehnoloških procesov ter naraščanja prometa, kar vse povzroča, da je onesnaževanje okolja ter ozračja v nenehnem porastu. V zaprtih prostorih je kajenje močan dodaten vir ustvarjanja škodljivih pogojev, ki poleg kadičev ogrožajo tudi nekadilce.

V prostorih, kjer ljudje kadijo, so tobakovemu dimu izpostavljeni tudi nekadilci, kar pomeni, da **ugodje enih istočasno povzroča občutno oviranje ugodja drugih.**

Kadilci se morajo zavedati, da silijo nekadilce k pasivnemu sokajanju, kar slednjim povzroča neprijetnosti kot so glavobol, ščemenje v očeh in druge slabosti. Prisiljevanje k sokajanju škoduje zlasti astmatikom in drugim občutljivim osebam. Posebno ogroženi pa so srčni bolniki, k se mudijo v zakajenih prostorih.

Ogromna skrb naše družbe je usmerjena v ustvarjanje pogojev za zdrav in srečno življenje mladine; zato je dolžnost slehernega občana, ki poklicno vzgaja mladino in z njo dela, da se pridruži boju proti kajenju.

Na kajenje je treba gledati s stališča našega odnosa do zdravja. Čvrsto si moramo zastaviti tale izhodiščna gesla:

— ZDRAVJE NI ČLOVEKOVA OSEBNA ZADEVA!

— ZDRAVJE NI SAMO PRAVICA; ZDRAVJE JE TUDI DOLŽNOST!

Skoda, ki jo človekomu zdravju povzroča kajenje cigaret, je dokazana neizpodbitno, zato moramo odnos kadičev do zdravja postaviti v najbolj jarko luč. Gre za pomembno načelo, kibi ga kadilci morali upoštevati; **zdravje ni kadičeva osebna zadeva, zato tudi kajenje ne more opravičiti s privatno zadevo, niti ne s trditvijo, da kadi za svoj denar in še zlasti ne z mnenjem, da s svojim bronhitisom (vnetje sluznice, sapnika), emfizemom pljučna naduha) ali celo rakom na pljučih nikogar ne ogroža, ker te bolezni niso nalezljive.**

Gre za načelo, da nihče nima pravice upravljati svojega zdravja in še manj ogrožati zdravja drugih, ne s kajenjem in ne kako drugače.

Kadilci tega načela ne priznavajo. S kajenjem si kvarijo zdravje, hkrati pa od družbe pričakujejo in zahtevajo, da jim bo izgubljeno zdravje vrnila. Zaradi kajenja mnogi prebijejo v ambulantnih čakalnicah in na bolniških posteljah dolge ure, ki pomenijo za družbo stotisoče izgubljenih delovnih dni ter temu ustrezno zmanjšanje proizvodnje.

Kaj neki je v kadičih takega, da si smejo privoščiti tolikšno zapravljanje delovnega časa in tolikšen izpad proizvodnje? Resnični samoupravljanci se torej pokažemo tudi, kadar gre za zdravje, zato si zapišimo med svoja življenjska gesla še naslednje:

Le kadi, da se vname bencin, namesto dela bo v tovarni dim ...

BITI ZDRAV JE ČLOVEKOVA PRAVICA, OSTATI ZDRAV PA JE NJEGOVA DOLŽNOST!

Navadno želimo kajenje osvetliti s psihološkega in zdravstvenega vidika.

Mlade ljudi želimo usposobiti za lastno presojo o ozadju in posledicah kajenja, in jih na podlagi spoznanja in odločitve pripraviti do sklepa, da nočejo postati kadilci. Posredovati jim želimo spoznanje, da je posnemanje kadičev znak notranje gotovosti. Želimo, da bi mladi kadilci, ki jih kajenje še ni močno zasvojilo, čim prej določili dan, ko bodo prenehali s slabo

navado kajenja. Vsem zasvojenim kadičcem želimo, da bi število dnevno pokajenih cigaret vsaj občutno zmanjšali.

KAKŠNO JE TOREJ PSIHOLOŠKO OZADJE KAJENJA?

Doraščajoči mladini je kajenje zunanji simbol, s katerim skuša vidno razkazovati, da si sme dovoliti isto kot odrasli. Je nalezljivo zaradi želje po posnemanju, je neke vrste moda, je znak pripadnosti tistim, ki si hočejo čimprej vidno nadeti prednost odraslosti, ki jim družba zaenkrat odreka zaradi mladostnosti. Je znak konflikta med mlajšo in starejšo generacijo.

Odrasli kadilec kadi iz navade, cigareta ga je zasvojila s svojim mamilnim učinkom, ki začasno blaži notranjo napetost, s čimer vzbuja občutek olajšanja kadičevih problemov. Ta občutek je nekaka samoprevara na račun splošnega zdravja.

KAKŠNI SO ZDRAVSTVENI VIDIKI KAJENJA?

Manj vzgojeni in izobraženi ljudje radi presojujejo bolezen kot nesrečo, na katero ne morejo vplivati. Če smo si na jasnem glede zdravstvenih posledic kajenja, moramo uvideti, da številna obolenja lahko preprečimo.

ZDRAVSTVENE RAZISKAVE IN UGOTOVITVE

Na začetku 20. stoletja je bil rak na pljučih zelo redka bolezen, celo študentje medicine so ga poznali le iz opisov v učbenikih. Danes pa je že tako pogosten, da upravičeno govorimo o pravi epidemiji. Iskali so razloge za tako silovito porast te bolezni in se z raziskavami dokopali do resnice. Našli so krivca — s prstom so pokazali na cigareto in jo obdolžili, da je povzročiteljica raka. Na podlagi opazovanja milijonov ljudi, ki je trajalo več let. Skupine strokovnjakov so sistematično opazovale zdrave in bolne, kadičev in nekadičev. Delali so poskuse na živalih in prišli do ugotovitve, da so živali, ki so vdihovale cigaretni dim, zbolele za rakom na pljučih.

60.000 angleških zdravnikov se je odločilo za zanimiv poskus. Večina jih je kajenje opustila, drugi pa so si izbrali blažje oblike kajenja: pipo, cigare, filter cigarete, cigarete z manj nikotina.

V veliki skupini sta obolevnost za rakom na pljučih in umrljivost začeli upadati. Manj pri tistih, ki so izbrali samo lažjo obliko kajenja, bolj pa pri tistih, ki so kajenje povsem opustili. Teh 60.000 angleških zdravnikov predstavlja trenutno edino skupino ljudi na svetu, pri kateri se je linija pljučnega raka obrnila navzdol, medtem ko pri vseh drugih nezadržano raste in ji ni videti vrha.

Torej lahko o cigareti z gotovostjo rečemo: **KRIVA JE: Malo cigaret pomeni malo raka na pljučih, veliko cigaret pomeni veliko raka na pljučih.**

Medicinski problem uživanja tobaka je v sestavinah tabakovega dima. V tobakovem dimu je več kot tisoč kemičnih spojin.

Najpomembnejši med temi spojinami so: **KATRAN** s kancerogenimi snovmi, živčni strup **NIKOTIN** in **OGLJIKOV MONOKSID**, ki onesposablja rdeče krvničke za prenos kisika od pljuč do tkiv. Pri hudem kajenju pride lahko celo do neposrednega pomanjkanja kisika v tkivih in organih. Tobakov **KATRAN** draži sluznico dihal. **NIKOTIN** slabi vid, vpliva na avtonomni živčni sistem — pri kadilcu vzbuja občutek užitka, škodljivo vpliva na srce in obtočila, se razgradi predvsem v jetrih, se deloma naspremenjen izloča skozi ledvice, draži sluznico želodca in črevesja, hromi funkcijo spolnih žlez.

Z izdihom tobakovega dima skozi robec se kadilec lahko prepriča, kakšna je vsebina, ki se po inhalaciji vsede na stene dihalnih poti. Pri kajenju 10 cigaret na dan se v desetih letih prilepi na sluznico grla, sapnika in bronhijev okoli **1 kilogram katrana**. Del tega se izloči — delno preko ledvic. Velik del katrana ostane predvsem v pljučih. V dolgoletni kadilski navadi se torej ustvarijo možnosti za pojav pljučnega raka, ledvičnega raka (kakor tudi raka na mehuru): ledvični rak je npr. kar petkrat pogostejši pri kadilcih kakor pri nekadilcih. V inštitutu za pljučne bolezni in tuberkulozo na Golniku se je v zadnjih letih zdravilo zaradi pljučnega raka nad 1500 bolnikov. Pri 88 odstotkih bolnikov je bila bolezen odkrita prekasno in so pri njih preiskave odkrile raka že v drugih organih teles. Le pri 12 odstotkih bolnikov odkrijemo danes pljučnega raka v tisti fazi razvoja, ko je kirurška odstranitev obolenih pljuč še možna oziroma koristna.

Pri kadilcih se v sluznici dihalnih poti ustvarja deset do stokrat večje količine sluzi, ki v njih zastaja. Kadilec mora zato kašljati, ima enostavni **KRONIČNI BRONHITIS**. Pri **BRONHITISU** je sluznica še bolj spremenjena; ko se atipične bazalne celice prično nekontrolirano razmnoževati, se bronhitisu pridruži **PLJUČNI RAK**.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Bistvene novosti, ki jih prinašajo spremembe in dopolnitve SS o združitvi v DO

Strokovna komisija za pripravo sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o združitvi v DO, imenovana na 30. redni seji poslovnega odbora DO dne 31. 1. 1980, je po neuspelem referendumu dne 20. 3. 1980 izdelala nov predlog sprememb in dopolnitev sporazuma. Ker je sprememb in dopolnitev zelo veliko, je bil celotni sporazum napisan znova in je bil kot osnutek posredovan v javno razpravo delavcem. Javna razprava je trajala od 6. 2. do 10. 3. 1981. V času javne razprave je bilo podanih na osnutek precej pripomb, in sicer so pismene pripombe podale:

- TOZD Kovinska obdelava
- TOZD Gumarna
- TOZD Velika oprema
- TOZD Precizna mehanika
- TOZD Komerčiala
- TOZD Avtooprema Ptuj — TAP
- TOZD Orodjarna in
- OOKZ DSSS

Vse podane pripombe je obravnaval poslovni odbor DO na 10. izredni seji dne 12. 3., 13. 3., 17. 3., 23. 3. in 26. 3. 1981 in je zavzel do njih svoje stališče.

Referendum, na katerem naj bi se delavci odločali o sprejemu sprememb in dopolnitev sporazuma oziroma dokončnega besedila sporazuma, je bil določen za 31. 3. 1981. Glede na zelo veliko problematiko, je bil določen za 31. 3. 1981. Glede na zelo veliko problematiko, ki jo sporazum obravnava in zahtevni ter dolgi postopek usklajevanja je bil datum izvedbe referenduma prestavljen in bo naknadno določen novi datum glasovanja na REFERENDUMU.

Da bi bili vsi delavci čim boljše seznanjeni z novostmi oziroma spremembami, ki jih prinaša novi samoupravni sporazum, dajemo kratek pregled bistvenih sprememb med sedaj veljavnim samoupravnim sporazumom in novim, o katerem se bodo delavci izjavljali na referendumu v mesecu aprilu.

V tem pregledu so zajete pripombe, ki jih je upošteval poslovni odbor DO na podlagi prispelih pripomb v času javne razprave in ki pomenijo spremembo osnutka sporazuma.

Bistvene novosti oziroma spremembe so predvsem:

1. V novi sporazum je vnešena TOZD Vzmetarna
2. Prenos kooperacije iz TOZD Avtooprema Ptuj — TAM v TOZD Komerčiala
3. Zaščitnemu znaku DO se daje večji pomeni
4. Skupni posli po 46. členu so drugače opredeljeni
5. Bistvene spremembe pri medsebojnih dohodkovnih odnosih in združevanju sredstev ter spremembe v poglavju o planiranju
6. Sanacija
7. Namestniki izvršilnih organov delavskega sveta DO in spremembe v pristojnih samoupravnih organov DO
8. Notranja arbitraža
9. Način in pogoji za sprejem sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o združitvi v DO.

ORGANIZIRANJE TOZD VZMETARNA ne pogojuje večjih sprememb samoupravnega sporazuma, saj veljajo zanjo razen dejavnosti vse druge določbe samoupravnega sporazuma enako kot za ostale TOZD.

Sprememba sporazuma, ki se nanaša na PRENOS ODDELKA KOOPERACIJE iz TOZD AVTOOPREMA PTUJ TAP v TOZD KOMERČIALA je bila podana že v dokončnem predlogu sprememb in dopolnitev sporazuma, o katerem so delavci glasovali na referendumu dne 20. 3. 1980. Vse ostale TOZD so pooblastila glede kooperacije prenesle na DO AGIS in v skladu s sklepom delavskega sveta DO iz 27. redne seje z dne 29. 9. 1979 naj bi se tudi TOZD KOMERČIALA in TOZD AVTOOPREMA PTUJ TAP dogovorili, da se funkcija kooperacije prenese v TOZD KOMERČIALA.

S prenosom funkcije kooperacije iz TOZD AVTOOPREMA PTUJ — TAP v TOZD KOMERČIALA bi se poenotil sistem vodenja zalog in se zagotovil doslednejši finančni nadzor nad zalogami in izvrševanjem finančnih planov. Nadalje bi se tudi omogočil enoten nastop proti vsem kooperantom pod enakimi pogoji (danes se kaže velika različnost pri pogodbah) in marketinška analiza razpoložljivih kapacitet pri kooperantih.

ZAŠČITNEMU ZNAKU DO se daje večji pomen, ki se kaže v tem, da smejo temeljne organizacije svoj zaščitni znak, v kolikor ga imajo, uporabljati samo skupaj z zaščitnim znakom DO in da morajo biti vsi proizvodi DO AGIS praviloma opremljeni z zaščitnim znakom DO.

„FAKTJE, POVEM VAM, DA BI BILA TO HRIVIDA, ČE BI BIL SAMO KONZUM NAŠ TOZD. NAJ PA GOSTILNI LUŽNIKIN SEĞULA?“

SKUPNA DELA OZIROMA NALOGE, s katerimi TOZD uresničujejo skupne interese in cilje, določene v samoupravnem sporazumu o združitvi v DO, in zaradi katerih se TOZD združujejo, so v sedanjem besedilu sporazuma premalo opredeljene oziroma določene, zato je v novem sporazumu podane konkretnješa opredelitev. Dodana so tudi dela oziroma naloge skupnega pomena, ki jih opravljata TOZD ORODJARNA in TOZD VZDRŽEVANJE za ostale TOZD v sestavi DO AGIS, kot dela skupnega pomena pa so ponovno združene funkcije študija dela in časa ter računovodstva. Opredeljena so tudi dela skupnega pomena, ki se nanašajo na organizacijo in AOP, tehnično kontrolo, izgradnjo tovarne in obratno ambulanto.

Glede na drugačno opredelitev del oziroma nalog skupnega pomena je bila v osnutku predlagana tudi drugačna organiziranost DSSS, ki je bila opredeljena v 152. členu. Na ta člen je bilo podanih precej pripomb, ki jih je poslovni odbor osvojil v tem smislu, da se določi v 152. členu, da je DSSS organizirana v sektorje in samostojne službe, natančnejša oziroma konkretna organiziranost DSSS pa se določi v samoupravnem sporazumu o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med delovno skupnostjo skupnih služb in temeljnimi organizacijami kot uporabniki njenih storitev.

V zvezi s spremembo 152. člena sporazuma je poslovni odbor osvojil tudi spremembo 186. člena, ki je v tem, da se določijo enotno za celotno delovno organizacijo dela oziroma naloge, pri opravljanju katerih imajo delavci posebna pooblastila in odgovornosti. Ta dela so:

- vodenje poslovanja DO
- vodenje poslovanja TOZD
- vodenje poslovanja DSSS
- vodenje sektorjev
- vodenje samostojnih služb
- vodenje proizvodnje
- v TOZD, kjer ni vodenja proizvodnje, so delavci s posebnimi pooblastili in odgovornostmi vodje obratov.

V poglavju O PLANIRANJU so v novem besedilu sporazuma upoštevane vse novosti, ki jih je prinesel zakon o sistemu družbenega planiranja in družbenem planu SR Slovenije. Te novosti se odražajo predvsem v pripravi posameznih temeljnih in izvedbenih planskih aktov. Prav tako so v tem poglavju podana tudi izhodišča, osnove in cilji za sestavo letnih, srednjeročnih in dolgoročnih planov. Pri tem določila o planiranju posebej povdarjajo enakopravno gospodarsko ekonomsko politiko vseh TOZD ter enakopravno vrednotenje vloženega dela in pravic pri delitvi skupnega odhodka. Samo planiranje je vezano na sočasno in srečujoče ter vsklajeno planiranje z vsemi ostalimi asociacijami združenega dela.

V poglavju o planiranju so tudi natančno opredeljeni organi za pripravo plana, sprejem plana ter roki za sprejetje plana in organ za izvajanje nadzora nad sprejetimi plani.

Polgveje o MEDSEBOJNIH DOHODKOVNIH ODNOSIH IN ZDRUŽEVANJU SREDSTEV je opredeljeno povsem na novo in zajema bistvene novosti. Z določili v tem poglavju so jasneje opredeljena izhodišča o združevanju sredstev in to glede na primere in načine združevanja sredstev. Določen je postopek sprejemanja odločitev o združevanju sredstev za posamezne namene, določene pa so tudi oblike združevanj, ki so lahko:

(Nadaljevanje na 6. strani)

- združevanje sredstev s pravico do vračila sredstev
- združevanje sredstev brez vrnitve in brez pravice do nadomestila za gospodarjenje z združenimi sredstvi.

Zruževanje sredstev se izvrši na podlagi planskih katov ali posebnih samoupravnih sporazumov. Predlagan je tudi nov način udeležbe DSSS v dohodku TOZD (72. člen) ter določen način pridobivanja dohodka delavcev v TOZD skupnega pomena, pri čemer so kot TOZD skupnega pomena opredeljene TOZD komerciala, Orodjarna in Vzdrževanje.

Pri tem velja posebej poudariti, da se združujejo sredstva za razširitev materialne osnove dela TOZD skupnega pomena in DSSS praviloma brez vračanja in nadomestila s tem, da si morajo TOZD skupnega pomena pri takih investicijah zagotoviti same najmanj 80 % amortizacije po minimalnih stopnjah kot lastno udeležbo pri investiciji. Na določbe, ki se nanašajo na pridobivanje dohodka in pokrivanje materialnih stroškov dela DSSS in TOZD skupnega pomena, je bilo podanih veliko različnih pripomb, zaradi česar je imel poslovni odbor v usklajevalnem postopku izredno težko nalogo pri formiranju predloga dokončnega besedila teh določb sporazuma.

Glede na podane pripombe je poslovni odbor določbe, ki se nanašajo na pokrivanje materialnih stroškov DSSS ter na TOZD skupnega pomena, razširil z nekaterimi novimi členi. Bistvo teh novih določb je, da je dohodek DSSS vezan na realizacijo plana DSSS in odvisen tudi od doseženega dohodka v TOZD, pri čemer se upošteva, ali delavci DSSS opravljajo skupna dela za določeno TOZD ali pa opravljajo dela oziroma naloge, ki jih ni mogoče razporediti na posamezne TOZD. Če DSSS opravlja za določeno TOZD, ki je v izgubi, dela v zvezi s sanacijo oziroma predsanacijo, take storitve ne plača TOZD, za katero se opravlja, ampak solidarno vse TOZD.

TOZD Komerciala in Vzdrževanje pridobivata dohodek na podlagi novih določb sporazuma s svobodno menjavo dela, princip svobodne menjave dela pa velja tudi za del prihodka, ki ga ustvarjajo delavci TOZD Orodjarna z vzdrževanjem orodij, naprav in priprav. Sicer pa velja za TOZD Orodjarna, da bodo delavci TOZD Orodjarna ob koncu obračunskih obdobij oziroma poslovnega leta poračunali delež ustvarjenega dohodka z vsako proizvodno TOZD v enakem razmerju, kot bo posamezna TOZD realizirala planiran dohodek.

Poglavje O SANACIJI je opredeljeno povsem na novo in je usklajeno z določili Zakona o sanaciji in prenehanju organizacij združenega dela, ki je pričel veljati 31. decembra 1980. V besedilu novega sporazuma so podane bistvene določbe, ki se nanašajo na izvedbo predsanacijskega postopka in so v tem okviru opredeljene motnje v poslovanju in izguba v poslovanju, izkazana v periodičnem obračunu. Opredeljene so tudi temeljne določbe glede pogojev in postopka sanacije v primeru, da izkaže katera izmed TOZM v sestavi delovne organizacije v zaključnem računun izgubo v svojem poslovanju.

V poglavju O IZVRŠILNIH ORGANIH delavskega sveta delovne organizacije je novost v tem, da imajo člani vseh izvršilnih organov delavskega sveta DO, razen odbora za ljudsko obrambo in družbeno samozadržito, namestnike. Izvršilni organ ne more zasedati, če ni sklepčen.

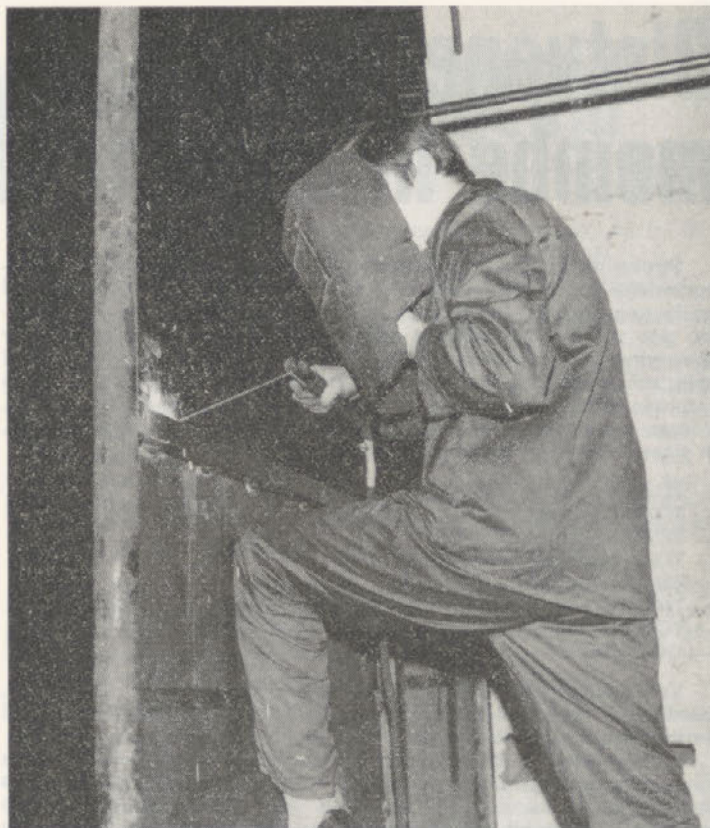
Izvršilni organ je sklepčen, če so na seji navzoči člani izvršilnega organa oziroma njihovi namestniki iz vseh TOZD in DSSS. Na sejah izvršilnih organov prisostvujejo praviloma člani, če teh ni, pa namestniki z enakimi pravicami in odgovornostmi kot člani.

Pri pristojnostih delavskega sveta DO in izvršilnih organov delavskega sveta DO so nastale nekatere spremembe. Le-te so podane v smislu usklajenosti z zakonskimi predpisi in samoupravnimi splošnimi akti in z namenom doseganja večje učinkovitosti oziroma hitrejšega reševanja posameznih zadev, kajti dosedanja ureditev je preveč toga in zahteva večkrat dolge postopke za izpeljavo določenih zadev.

Poglavje O REŠEVANJU SPOROV IZ NOTRANJIH RAZMERIJ v delovni organizaciji (notranja arbitraža) je postavljeno na povsem nove temelje. Bistvena razlika med sedanjo in predlagano novo ureditvijo je predvsem v naslednjem: po sedanji ureditvi sestavijo notranjo arbitražo TOZD, ki so v sporu, tako da delavski svet vsake TOZD oziroma DSSS, ki je v sporu, imenuje 2 člana arbitraže. Člani arbitraže sporazumno imenujejo predsednika arbitraže izmed delavcev TOZD, ki niv sporu ali izmed oseb izven DO. V praksi se je pokazalo, da takšna ureditev ni primerna in jetežko priti do realnih in pravičnih rešitev spornih razmerij, če o sporu odločajo TOZD, ki so v sporu. Po predlagani novi ureditvi ima notranja arbitraža listo arbitrov, ki se sestavi tako, da delavski svet vsake TOZD in DSSS imenuje po dva arbitra za mandatno dobo štirih let.

Notranja arbitraža ima svoje organe, in sicer:

1. predsednika in dva namestnika
2. tajnika arbitraže
3. arbitražni senat.

Predsednika, oba nasemtnika in tajnika arbitraže imenuje delavski svet DO za dobo štirih let. Predsednik in oba namestnika se izberejo z liste arbitrov, tajnik arbitraže pa izmed strokovnih delavcev. Tajnik arbitraže mora imeti dokončano pravno fakulteto.

Notranja arbitraža odloča v senatu, ki ga sestavljajo predsednik senata in dva arbitra kot člana. Za reševanje vsakega posameznega spornega primera imenuje vsaka sporna stran po enega arbitra, ta dva pa sporazumno imenujeta predsednika arbitražnega senata, pri čemer je posebej poudarjeno, da za arbitra ali predsednika arbitražnega senata ne more biti imenovana oseba, ki je v delovnem razmerju v TOZD oziroma v DSSS, ki je predlagatelj postopka oziroma nasprotni udeleženec.

Namen nove ureditve pri reševanju sporov iz notranjih razmerij je predvsem ta, da se zagotovi pravilnejše in pravičnejše reševanje spornih razmerij.

Tudi poglavje O SAMOUPRAVNEM NORMATIVNEM UREJANJU RAZMERIJ v delovni organizaciji vsebuje nekatere pomembne spremembe. Predvsem se v sporazumu o združitvi v DO ne ureja več celoten postopek sprejema samoupravnih splošnih aktov, temveč so podane le okvirne določbe za sprejem statuta DO, podrobneje pa se ureja v skladu s 372. členom Zakona o združenem delu način in pogoji za spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združitvi v DO.

Postopek, po katerem se v delovni organizaciji sprejemajo in izvršujejo posamezni samoupravni splošni akti, ureja v skladu s 610. členom Zakona o združenem delu statut DO ali drug samoupravni splošni akt v skladu s statutom.

Pri načinu in pogojih za spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o združitvi v DO in pri pristojnostih izvršilnih organov delavskega sveta DO je predlagana sprememba, ki bistveno skrajšuje postopek sprejemanja samoupravnih splošnih aktov, je pa še vedno v skladu z zakonskimi določili. Ta sprememba je v tem, da osnutek akta določi pristojni izvršilni organ in ga direktno, ne več preko delavskega sveta, posreduje v razpravo, po končani javni razpravi pa isti izvršilni organ zavzame stališče do vseh predlogov in pripomb, podanih v razpravi, in predlaga delavskemu svetu predlog akta z obrazložitvijo, zakaj je do posameznih pripomb zavzel takšno ali drugačno stališče.

Predlog akta, ki ga določi delavski svet DO, je dokončen in zoper njega ni več možno podajati pripomb.

Pri postopku sprejema samoupravnih splošnih aktov je torej povečana vloga izvršilnih organov, delavski svet DO pa odloča le v končni fazi, s čimer dosežemo hitrejši in racionalnejši postopek, ki si ga določimo sami v svojih samoupravnih splošnih aktih v skladu z zakonskimi določili.

Na obisku

Dan, kot malo njih v letošnji pomladi. Zrak je bil svež in topel. Pot me je vodila med goricami. Kam ti seže pogled, same gorice. Nekje na koncu te opojne lepote stoji prijetna domačija. Že od daleč je bilo opaziti, da je tu doma skrben gospodar. Vse je na svojem mestu.

Našel sem ga pri njegovem najljubšem delu, to je v gorici. Vesel je bil našega obiska. Vesel zaradi tega, ker mu še vedno pomeni obisk iz delovne organizacije veliko.

Gotovo ni člana kolektiva, ki ga ne bi poznal, saj je dolga leta opravljal nalogo vodja vratarsko čuvajske službe.

Maks Voda, naš upokojenec. Upokojenec, ki mu človek tega ne bi prisodil, saj je ohranil vso vrednino in smisel za humor.

Ne nikoli mu ni dolgčas. Pozimi hodi po kolinah. Ljudje ga imajo kot mesarja radi, on pa ima rad ljudi. Letošnjo zimo je »zadrnil« 45 tolstih prašičev. To mu predstavlja izredno zadovoljstvo. Pa tudi sicer je tov. Maks zelo aktiven v krajevni skupnosti. Pravi, da je skoraj v vseh svetih in organizacijah v krajevni skupnosti, le v mladinski ni več.

Vojna vihra mu ni prizanesla. Usoda ga je pahnila v ujetništvo v daljno Afriko. Leto ujetništva mu je vtisnilo globok pečat. Grozote, ki jih je preživel, se naj nikoli več ne vrnejo. Lakota in smrt na vsakem koraku človeku krči srce. Občutki, da si daleč od doma, v ujetništvu prepuščen usodi je povezala ujetnike v trdno vez.

Tam je nastalo tudi nekaj njegovih pesmi, ki izražajo del njegovega trpljenja.

Iz Afrike se je vrnil čez eno leto. V Splitu so se izkrcali in priključil se je peti prekomorski brigadi, kjer je dočkal svobodo. Takoj se je vključil v OF pri izgradnji porušene domovine. Dosti je bilo dela. Radi so delali. Da se je razdal za skupne ideale dokazujejo visoka prizna-

Maksova priznanja

nja OF in še množica drugih. Ni mu žal, da je v to vložil veliko svojih življenjskih moči. Zato tudi ne razume nekaterih mladih, ki jim ni do uresničevanja skupnih ciljev.

Ko sem se poslavljaj mi je ob stisku roke dejal, da želi delovnim ljudem Agisa, še veliko uspehov. Da ne bi pozabili na

njih, ki so postavljali temeljne temu, kar imamo danes. Želi tudi, da bi znali in se trudili ohraniti kruh, ki ga uživamo.

Jaz pa sem njemu ob slovesu v imenu vseh nas zaželel še veliko zdravih let med prelepimi goricami, ki jih ima tako rad.

M. Menoni

V tuji Afriki

Težki so časi v tuji deželi,
delo med tujci teži nam srce
v Afriki znašli se bratje po rodu,
ki ramo ob rami prenašamo vse.

V srcu pa nosimo radost, ljubezen,
katero vcepila je mati Slovenka,
zatorej s ponosom, s povzdignjeno glavo
preko morja srce si želi.

Preko morja je domovina
Jugoslavija mila,
tam hiša je rojstna
tam prostost je draga,
tam nam je mamica ljuba,
za njo dati življenje
želi slovensko srce.

Napisal VODA Maks v Afriki
14. 11. 1944

DOPISUJTE V
SVOJE GLASILO

Vaclavu Vrabiču v spomin

Vse nas je globoko pretresla neizmerno žalostna vest, da je komaj 39 let star umrl mag. Vaclav Vrabič, dipl. ing. strojništva, prvi direktor združene DO AGIS.

Njegova življenjska pot je prenehala v najbolj ustvarjalnih letih ko si je nabral že mnogo izkušenj na področju gospodarstva in družbenopolitične dejavnosti za katero je razdal sebe in svoje znanje v polni meri. S tem je izgubila naša širša družbena skupnost, kakor naše gospodarstvo enega izmed zelo perspektivnih gospodarskih in družbenopolitičnih delavcev, njegova družina pa je izgubila dobrega in skrbnega očeta in moža.

Osvežimo si spomin na njegovo delovno življenjsko pot, ki jo je sam podal ob prihodu v našo delovno organizacijo.

Rodil se je 21. 1. 1942 v Ljubljani. Šolal se je najprej na gimnaziji v Mariboru, potem ga je zapeljalo njegovo nagnjenje za študij na strojno fakulteto v Ljubljano, kjer je diplomiral februarja 1965. leta. Še isto leto se je zaposlil v TGA »Boris Kidrič« Kidričevo, kjer je opravljal naloge s področja projektiranja, konstrukcije in pogonske problematike naprav za proizvodnjo glinice in aluminija.

1971 leta je prevzel dolžnost direktorja TOZD Vzdrževanje v isti delovni organizaciji. Kot strokovnjaka ga je zapeljalo pot v daljnjo Libijo, kjer je delal od marca 1974 do marca 1975. Tam je bila njegova naloga istovetna nalogi, ki jo je imel v TGA Kidričevo, vendar s toliko večjo odgovornostjo, ker je to nalogo opravljal v tuji državi kot strokovnjak Jugoslavije. Po povratku iz Libije je prevzel dolžnost vodje TOZD Vzdrževanje v delovni organizaciji KONUS Slovenske ko-njice.

Prvega julija 1976 pa ga je imenovala naša delovna organizacija kot prvega direktorja združene delovne organizacije TAP in SIGMA, v delovno organizacijo AGIS.

Ob prevzemu se je zavedal izredne odgovornosti do nalog, ki jih je prevzel kot direktor DO

AGIS, kar je nakazal tudi v konceptu dela, ko se je predstavil pred našimi samoupravnimi organi in družbeno političnimi organizacijami. Ta svoj koncept je skušal dosledno in vstrajno izvajati. Pod njegovim vodstvom je naša delovna organizacija mnogo pridobila na področju samouprave, kjer je skušal vse svoje ideje in cilje speljati skozi začrtano samoupravno pot. Zlasti se je angažiral za dosego idej za razvoj delovne organizacije skozi kvaliteto rast AGISA, ki pa sloni predvsem na tehničnih razvojnih in drugih poslovnih področjih. Ves čas svojega delovanja v AGISU je želel ustvariti močan razvojni tim, na katerem bi slonel razvoj AGISA, ob tem pa naj bi ta tim bil sposoben nuditi svoje znanje delovnim organizacijam, ki imajo soroden program kot DO AGIS. Njegova zamisel je bila enotno Orodjarno, ki bi služila vsem zainteresiranim kovinsko predelovalnim organizacijam združenega dela. AGIS je peljal v cilju čim tesnejšega sodelovanja v kompletni avtomobilski industriji na nivoju republike, in se trudil, da AGIS postane vreden član avtomobilske industrije.

V štiriletni mandatni dobi so vidni nekateri objekti, ki so bili plod njegovega prizadevanja kot so:

Obrat družbene prehrane, skladišče gotovih izdelkov, Gumarna, Plinska postaja in podobno.

Vseh svojih idej v mandatni dobi štirih let ni mogel izpeljati, zato smo dolžni še naprej gojiti in se truditi postavljene cilje, ki jih je začrtal, naprej izvajati.

Ob vsem strokovnem delu kjer se je v celoti razdal, je uspešno predstavljal našo delovno organizacijo kot delegat v:

- skupščini splošnega združenja za predelavo kovin SFRJ
- gospodarski zbornici Jugoslavije

- medobčinskem odboru za podravje pri Gospodarski zbornici Slovenije

- Poslovni skupnosti Tehno-Im-pex

- Poslovnem odboru poslovne skupnosti ZIV TAM

- Občinskem komiteju in mnogih drugih strokovnih združenjih, družbeno političnih skupnostih in kulturno - športnih in drugih organizacijah.

Našo delovno organizacijo je zapustil ob izteku njegove mandatne dobe to je 30. 6. 1980 leta.

Tudi ko je zapustil našo delovno organizacijo, smo se srečevali z njim ter po pogovoru z njim koristili njegove nasvete za nadaljnje delo v AGISU.

Mnogo bi se dalo povedati o njegovi osebnosti, o njegovem zavestnem družbenopolitičnem delu, o njegovi strokovnosti, vendar lahko zaključimo le z eno mislijo, smrt nam je iztrgala človeka, strokovnjaka, družbeno političnega delavca, ki smo ga spoštovali in ki ga bomo obdržali v lepem spominu.

Poročilo o poslovanju TOZD Precizna mehanika v letu 1980

TOZD Precizna mehanika si je v začetku leta postavila stabilizacijski program gospodarjenja v katerem je zajeta vsa ključna problematika poslovanja TOZD. Utrjevanje samoupravnih in družbenoekonomskih odnosov se je izvajalo v letu 1980 v sledečem obsegu:

1. Samoupravno obveščanje in odlojanje se izboljšuje. Samoupravljalci dobivajo gradiva v pisni obliki praviloma pravočasno, da se lahko na sestankih pravilno odločajo.

2. Proizvodne naloge so se izvajale glede na plan in doseženo v letu 1979 v naslednjem obsegu:

Proizvod	Plan Izvršitev	Doseženo v letu 1979	1980
Tahografi	19 200 kom	18 634 kom	17 308 kom
Registrirni trakovi TOZD PM	1 800 000 kom	1 563 200 kom	1 461 800 kom
Registrirni trakovi Kooperacija	600 000 kom	390 600 kom	380 000 kom
Gibljive gredi	15 400 kom	18 494 kom	—
Rezervni deli za TH	104 pozicije	realizirano 96 %	80 %
		po posebni spec. vrednostno	
Pnevko	200 kom	60 kom	

Iz podatkov je razvidno, da se izvajajo proizvodne naloge slabše, kot je bilo planirano pri izdelavi tahografov in registrirnih trakov, vendar še vedno boljše kot je bilo doseženo v letu 1979.

3. Povečati produktivnost in organizacijo dela:

- izboljšani nekateri tehnološki načini izdelave tahografa
- delno izboljšanje funkcionalnosti in kvalitete tahografa TH 103 T

- delno izboljšanje konstrukcijskih rešitev naprave Pnevko za vozila Nova Gorica

- racionalizacij v letu 1980 ni bilo

- neproduktivni čas (čakalne ure) na račun popravil strojev, pomanjkanje orodja, materiala, energije, sestanki, zdravniški se je zmanjšal iz 3471 ur v letu 1979 na 2527 ur v letu 1980.

4. Povečanje izkoriščanja strojnih kapacitet:

Izkoriščanje strojnih kapacitet se je napram enakemu obdobju lani izboljšalo, vendar še vedno ni ustrezno, saj znaša zasedba važnejših strojev v I izmeni:

povprečna zasedenost v letu 1980 v I izmeni

— rezkalni stroj	81 %
— BRT 36	61 %
— TD 16	58 %
— stiskalnica	15 %
— UDS 2	16 %

Potrebno bi bilo proste kapacitete vskladiti z ostalimi TOZD v AGISU, ki te kapacitete potrebujejo

5. Zmanjšanje izmeta v proizvodnji:

— izmet v proizvodnji je znašal v letu 1979	203,32 ur
— izmet v proizvodnji je znašal v letu 1980	199,80 ur
in torej v letu 1980 kaže rahlo zmanjšanje.	

6. Izboljšati izkoriščanje delovnega časa:

— bolniški stalež je znašal v letu 1979	7967 ur
— bolniški stalež je znašal v letu 1980	8096 ur

— Sestanki samoupravnih organov, komisij in odborov, DPO in zbori delovnih ljudi so bili praviloma izven delovnega časa.

Izjema je bila komisija za MDR in OD in Poslovni odbor.

7. TOZD Precizna mehanika bo morala za izvajanje programa KIENZLE vzpostaviti dohodkovne odnose s kupci prvo in drugogradnje in z nekaterimi dobavitelji. V letu 1980 je bil že potrjen samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev z UNICOMERC Zagreb, ki bo sovlagal v novo proizvodnjo 9.000.000 din.

8. Problematika nabave repromateriala in delov iz kooperacije ter standardnega orodja je bila v letu 1980 dokaj pereča. Predvsem so bile kritične dobave urnega mehanizma od »ISKRE« in nekaterih orodij za osvajanje, proti koncu leta pa je bila kritična oskrba registrirnega papirja iz uvoza.

(Nadaljevanje na 9. strani)

BODICA IZ GUMARNE

V mesecu marcu se je v gumarni začela proizvodnja avto preprog za osebne avtomobile BMW. Videz preprog je privlačen, saj so lepe sive barve in tudi oblika je praktična (saj vsebuje precejšen volumen). Najlepši pa je znak BMW, ki je v sredini vsake preproge. In ob tem znaku je marsikateri delavec Agisa dobil poželenje po boljšem avtomobilu in je svojo željo zadovoljil »vsaj« s tem, da se je oskrbel s preprogami — brezplačno seveda. Tako se je zgodilo, da od prvega dopoldneva, ko se je začela preizkusna proizvodnja ni ostalo nobene preproge. Za prevzem proizvodnje se je komaj našlo nekaj kompletov na osnovi katerih so se postavili kriteriji kontrole. S preprogami so se oskrbeli tudi tovariši (pa ne samo iz TOZD Gumarne), ki so jih običajno polna usta rodoljubnosti in pravičnosti.

Samo ob robu naj bo omenjeno, da so samo materialni stroški za en komplet preprog 500,00 din da so preproge namenjene za izvoz. Tako, dragi bralec, če boš opazil po vozilih naših sodelavcev te razkošne preproge, potem se lahko potolažiš, da to ni bil uvoz, ampak nabava iz domače proizvodnje.

S. Š.

(Nadaljevanje z 8. strani)

9. Za proizvodnjo registrirnega papirja smo zainteresirali »AERO« Celje, ki razvija ta tehnično zahtevni registrirni papir, vendar še trenutno ni možno dobiti doma ustrezajočega osnovnega papirja.

10. Investicijska vlaganja so se začela izvajati za prvo fazo programa TCO s katero bomo nabavili kompletno opremo za montažo in predmontažo tahografa TCO in zgradili skladiščne prostore. Pred nabavo investicijske opreme bo potrebno vsako nabavo dobro proučiti in dati prednost osnovnim sredstvom s katerimi bomo dosegli izvoz prav tako pa proučiti možnosti uporabe domače opreme namesto uvožene.

11. TOZD Precizna mehanika še vedno primanjkuje tehnično izobraženih kadrov za uvajanje novih programov, ki jih kljub razpisom težko dobimo. Potrebno pa bo za obstoječe kadre dodatno izobraževanje, da bo prispevek k boljšemu delu večji.

12. TOZD Precizna mehanika je pripravila v letu 1980 na osnovi kooperacijske pogodbe s firmo KIENZLE nekaj različnih vzorcev, ki smo jih homologirali pri tej firmi in smo pripravljene za dobavo za izvoz, ko bo stekla montaža tega tahografa.

13. Stabilizacijski program spremljajo DPO in samoupravni organi. Skozi analize izvajanja stabilizacijskega programa so bili obravnavani vsi ključni problemi gospodarjenja TOZD Precizna mehanika.

14. Na osnovi stabilizacijskega programa in stabilizacijskih ukrepov smo izdelali program varčevanja, kjer smo prihranili 453.554 din ali 30 % več kot je bilo planirano.

Analiza finančnih kazalcev poslovanja v letu 1980 kaže zelo ugodne rezultate v primerjavi s planom in realiziranim v letu 1979.

Celotni prihodek znaša 87.709.958 din in je bil presežen glede na leto 1979 za 17 %. Preseganje celotnega prihodka je rezultat povečane proizvodnje tahografov, registrirnih trakov in rezervnih delov glede na doseženo v letu 1979.

Porabljena sredstva so znašala 52.669 din in so rastle samo 5 % hitreje kot v letu 1979.

Zaradi manjše rasti porabljenih sredstev kot je bila rast celotnega prihodka je hitreje naraščal dohodek in sicer 42 % hitreje kot v letu 1979 in znaša 35.262.289 din. Po odbitku davkov in prispevkov, ki znašajo 10.048.157 din dobimo čisti dohodek, ki znaša 25.214.132 din ali 41 % več kot leta 1979.

Čisti dohodek smo razporedili:

— za osebne dohodke	12.639.525
— za prehrano delavcev	631.350
— za stanovanjsko izgradnjo	1.144.006
— za druge namene SP	504.217
— za rezervni sklad	881.557
— za druge namene	456.210
— za regres za LD	372.100
— za PS iz izjemnih ugodnosti	3.800.000
— za poslovni sklad	3.828.134
— za izboljšanje materialne osnove delavcev	957.033

V poslovni sklad izjemnih ugodnosti, ki smo jih imeli zaradi ugodnih prodajnih pogojev pri registrirnem papirju smo razporedili 3.800.000 din.

Pri izračunu določil družbenega dogovora mase osebnih dohodkov v letu 1980 nismo prekoračili.

Edvard VINDIŠ

Nova - stara gumarna

Že peti mesec poteka proizvodnja v novih prostorih in zdi se, da smo na pogoje dela v stari gumarni kaj hitro pozabili. Ne glede na to, da na več koncih nove gumarne poteka montaža različne opreme, da je na nekaterih delih še pravo gradbišče, so pogoji za delo bistveno boljši. Proizvodna dvorana je primerno visoka, zračna in dovolj osvetljena. Ko bodo usposobljene prezračevalne naprave, bo tudi zračenje prostorov zadovoljivo. Ker je valjarna ostala v starem delu, poteka delo v mnogo čistejšem okolju.

Če se spomnimo na staro gumarno, ki je bila tako natrpana s stroji, da si je viličar komaj utiral pot, do delovnih mest pa se z viličarjem ni dalo pristopiti in če pogledamo v novo proizvodno dvorano vidimo, da so urejene transportne poti, da se urejajo skladišča oziroma odlagalni prostori. Garderobe in sanitarije so lepo urejene, dovolj velike in razporejene v prizidku, tako da so čim bližje delovnemu mestu. Tudi pisarniški prostori so lepi in svetli. Mnogo režijskih delavcev gumarne je leta delalo v prostorih, kjer je bila potrebna umetna svetloba čez cel dan.

Save Kranj. Proizvodnjo smo organizirali na obstoječih stiskalnicah, ki smo jih preselili iz Kranja. Delež prenešenega programa je že četrtina od celotnega, se bo pa hitro še povečal. To proizvodnjo smo uspešno osvojili in poteka brez zastojev, če je zagotovljen material.

Tudi stari del gumarne bo v letošnjem letu obnovljen in urejen. Povečala se bo valjarna, saj je 70 kg dvovaljniček že v Agisu. Prostor, kjer je bila mehanizacija in priprava pa bo obnovljen za proizvodnjo termoforjev in transfuzijskih zamaškov.

Navijanje platna v stari gumarni

Kljub vsemu narejenemu pa v novih prostorih še ni možna normalna proizvodnja. Precejšen del nabavljene opreme še ni usposobljen za proizvodnjo, zaradi različnih pomanjkljivosti. V glavnem gre za stroje, kjer se opravljajo priprave surovcev, oziroma kovinskih delov. Zaradi tega ni možno kvalitetno in hitro napajanje vulkanizacije, ker povzroča večkrat nepotrebne zastoje v proizvodnji in je močno povečalo transport. Večkrat dnevno vidimo avto »Vlečne službe« TOZD Servisa, kateri nam priskoči na pomoč, dokler ustrežno ne uredimo transporta. Kljub temu, da imamo že več mesecev nabavljeno opremo za pripravo kovinskih delov (piskovnik, posuševalno kad, lakirne komore), še ni montirana in usposobljena za proizvodnjo. Sedanji način dela zaradi dotrajanosti strojev ne ustreza niti po kvaliteti opravljenega dela niti po pogojih dela.

Na več mestih so v novi dvorani pripravljene temelji za nove stiskalnice, ki bi morale biti izdobljene do sredine leta.

Povečana proizvodnja predstavlja tudi prenešen program iz

V gumarni bi morali čimprej usposobiti vsa proizvodna sredstva, da bi bilo možno čim več in čimbolj racionalno proizvajati.

Štros Saša

BEDRAČ F. med diskusijo na tetnem delovnem zboru SD AGIS

Aktivni odmori med delom

Pojmovno je počitek v nasprotju z delom oziroma aktivnostjo sredstvo za odpravljanje utrujenosti oz. sredstvo za vračanje funkcionalnih sposobnosti organizma v normalno prvotno stanje. Potreba po počitku nastane zaradi fiziološke neudobnosti, ki se s stopnjo utrujenosti in subjektivnega napora povečuje vse dotlej, dokler ni prekinjena zveza ali kontinuiteta dela. Postanek pri delu ali krajša prekinitve dela seveda ni vedno le zaradi potrebe po počitku. Nastane lahko zaradi tehničnih motenj ali drugih zunanjih vplivov, organizacije dela, planiranega odmora itd. Krajši pavzi, ki ni uradno določena, pravimo spontana ali »ukradena« pavza; ta nastane največkrat zaradi fiziološke neudobnosti in je torej delavcu potrebna. Taka pavza česče moti potek dela in delo sodelavcev, prinaša torej škodo proizvodnji. Ta ugotovitev je dala zamisel, da bi v proces dela uvedli najprej eno, nato pa več krajših pavz za počitek. Ugotovili so, da se je s tem, ko so uradno uvedli eno ali dve pavzi med delom, zmanjšalo število spontanov pavz, da je bila proizvodnja manj motena, da se je produktivnost dela znatno povečala. Kasnejše ugotovitve psihologov in fiziologov kažejo na to, da je najprimernejše dati pavzo, preden začne krivulja delovne storilnosti padati, oziroma v času, ko je spontanov pavz bilo največ.

Ugoden vpliv odmora na produktivnost dela je vzpodbudil celo vrsto raziskovalcev, da so ta pojav raziskovali. Raziskave so bile usmerjene v ugotavljanje, koliko odmorov ima v dnevnem času dela optimalni učinek na proizvodnjo, časovno razporeditev, trajanje in način koriščenja odmora.

V času, ko je bil položaj delavca v proizvodnji tak, da je prevladovalo težko mišično delo s statičnim alidinamičnim naprezanjem ob veliki energetski porabi, je bila potreba delavcev predvsem po pasivnem počitku sede ali leže in po okrepčilu s hrano.

Postopno manjšanje uporabe mišičnih naporov v proizvodnji in večanje obremenitve živčnega sistema ter čedalje večje vključevanje duševnega dela je ustvarilo pogoje, potrebo in interes po aktivnem počitku. Zamisel o aktivnem počitku je sicer nastala že davno pred takim položajem delavca v proizvodnji; praktično skoraj vsa težja fizična dela opravi stroj.

V moderni proizvodnji vpliva na utrujenost cela vrsta činiteljev, katerih izvor ni samo v telesni ali duševni obremenitvi, ampak tudi v fizikalnem in socialnem okolju, zato je teorija o aktivnem počitku, ki daje prednost »kontrarnosti«, v praksi najbolj upoštevana.

Pri tem gre za to, da pri aktivnem počitku obremenimo tiste dele telesa ali organske funkcije, ki pri delu niso sodelovali, ter da menjamo okolje, v katerem ni činiteljev, ki so pri delu negativno vplivali na dobro počutje.

Glede na čas so poznane tri oblike aktivnosti: uvodno ogrevanje, aktivni počitek v 30 minutnem odmoru in aktivni počitek v posebnih pavzah.

Namen uvodnega ogrevanja pred začetkom dela je, da delavec pripravi organizem na predstoječe napore kot na primer športnik ogreje organizem pred startom. Ogreti in pripraviti mora predvsem tiste mišične skupine, živčne centre in organske funkcije, ki bodo pri delu obremenjeni. To ogrevanje ima za cilj hitrejše vključevanje v sam vrh delovne storilnosti, s čimer se poveča produktivnost dela in zmanjša nevarnost nesreč pri delu. Ta aktivnost seveda ni v kontrarnem odnosu do dela, ampak priprava organizma na delo, zato je bliže delovni vaji kot pa aktivnemu počitku.

Trideset minutni odmor je namenjen delavcem, da v tem času malicajo in je s samoupravnimi akti predpisan. Praviloma je ta odmor med 3 in 4 uro, vendar se zaradi različnih kapacitet pomakne za kake pol ure pred tretjo in pol ure po četrti uri.

V svetu ima nekaj delovnih organizacij odmor za malico ločen od rekreacijskega odmora. Odmor za malico traja 20 minut, ostalih 10 minut pa porabljajo z dodajo še 5 minut za rekreacijsko pavzo. V tovarnah, kjer zaradi proizvodnega tehnološkega postopka ali drugega proizvodnega faktorja ne morejo deliti odmora, pa imajo najprej 10 minut za rekreacijo nato pa 20 minut za malico.

Mnogo pa je že organizacij, ki imajo uvedene posebne rekreacijske pavze, katerih osnovni namen je, da obnovi od dela in delovnega okolja prizadete funkcionalne sposobnosti delavca, da zmanjša ali odstrani utrujenost, da zmanjša število in trajanje spontanov odmorov, da poveča voljo za delo in s tem tudi dvigne produktivnost dela. Učinek pavze je odvisen od časovne opredelitve, trajanja in vsebine aktivnosti. Praviloma mora biti pavza preden začne krivulja delovne storilnosti v času delavnika padati. Opadanje produktivnosti dela je v zvezi z vrsto in stopnjo utrujenosti, razpoloženjem za delo in še mnogimi drugimi činitelji.

O aktivnih odmorih med delom smo izvršili anketo v obrezovalnici TOZD Gumarna in montažni liniji v TOZD Precizna mehanika nista to edina oddelka, kjer je tako, na videz zelo lahko delo, vendar utrujajoče. Podobno je še na montažni liniji v TOZD TAP in pa svetlikarna v TOZD TAP. V obeh oddelkih, kjer je bila izvedena anketa, so zaposlene pretežno sodelavke. Anketo je oddalo 84 delavk, od katerih pa so 4 odgovorile le na eno vprašanje.

Kakšne ugotovitve je dala anketa?

91 % sodelavk je seznanjenih z aktivnimi odmori preko televizije ali jutranjih radijskih oddaj, 9 % pa so aktivni odmori nekaj nepoznanega.

Na vprašanje, zakaj v nekaterih delovnih organizacijah v posebnih odmorih telovadijo, jih je 95 % odgovorilo, da telovadijo zaradi koristnosti za zdravje, 5 % pa meni, da zaradi tega, ker nimajo dovolj dela.

Kako vpliva dodatni aktivni odmor na storilnost oz. na doseganje norme, jih 47 % meni, da je storilnost večja, da lažje dosežejo oz. presežejo normo, 48 % jih meni, da se storilnost ne spremeni, le 5 % pa meni, da bi aktivni odmori negativno vplivali na doseganje norme.

Na vprašanje kdaj se v delovnem času pojavlja slabo počutje, padec storilnosti, občutek utrujenosti, jih je 88 % odgovorilo, da med 11 in 12 uro, 7 % po malici, 5 % pa pravi, da sprememb uspešnosti dela sploh ne opazi.

Kaj počnejo delavke, ko nastopi občutek utrujenosti od tako monotonega dela? 61 % jih zapusti sedež in se malo razgiblje, 25 % si vzame par minut odmora, ostane na delovnem mestu, roke pa sprost, 10 % jih pokadi cigareto in nadaljuje z delom, 4 % pa jih pokadi cigareto in nadaljuje z delom 4 % pa jih utrujenost sploh »ne občuti«.

Ali so anketiranke pripravljene sodelovati, če bi uvedli dodatni 5 minutni aktivni odmor? 87 % bi sodelovalo, 13 % pa ne. V teh 13 % so tiste, ki so odgovorile le na eno vprašanje in tiste, ki menijo, da ponekod telovadijo zato, ker nimajo dovolj dela — tiste, ki utrujenosti sploh ne občutijo.

Iz navedenih podatkov lahko zaključimo, da potreba za aktivnimi odmori je, prav tako pa tudi pripravljenost za sodelovanje.

Murko Štefan

„Svinje, ali prasice...?“

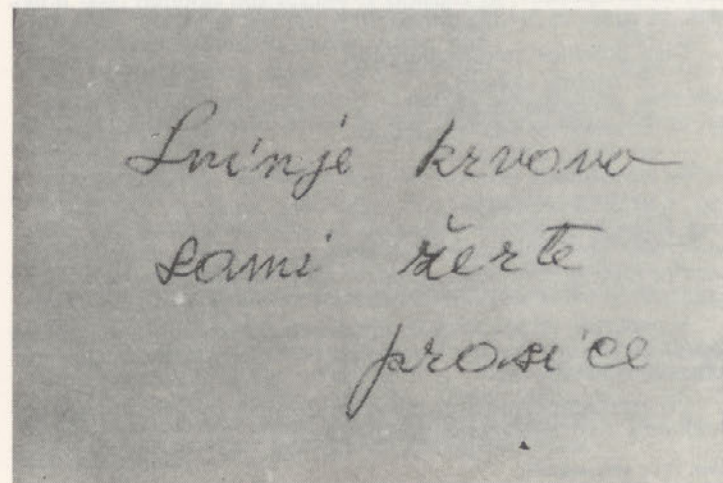
Ta misel se mi je utrnila ob pogledu na prtiček popisan z dokaj nesimpatično vsebino. Pravzaprav gre za kritizerstvo, ki ne vodi k rešitvi problema. Skoraj vsi zaposleni v delovni organizaciji vemo, da se nam tudi doma zgodi, da je pri pečenju piščanca kak kos še nedovolj pečen. Kaj pa v Obratu družbene prehrane, kjer se pripravlja tako velika količina pečenk? Smo pomislili kdaj na to, da je tu ta možnost toliko večja.

Torej zgodilo se je. Ugotovili smo, da smo dobili kos pečene piščanca, ki je v sredini še krvav. Torej, kos je moral biti precej izdaten in vse do odkritja krvi smo bili radi, da smo prav mi dobili tako velik kos. Kaj pa, ko ugotovimo, da naš

kos ni užiten? Nam takrat popustijo vse vezi kulture in človečnosti in odločimo se ravno za nepravo pot. Kajti pravo pot vemo kakšna je. Torej po naše hrana, ki smo jo prejeli ni užitna. Vzamemo krožnik, ga vrnemo, in dobili bomo drugo hrano. Kdorkoli je tako storil, vsak je dobil brez kakršnega koli objašnjenja drugo hrano. Pozneje pa podstvo ODP ugotavlja, zakaj se je to zgodilo in stremelo bo za tem, da se to ne bi več zgodilo. Menim, da je samo ta pot reševanja teh problemov pravilna in sprejemljiva. Nikakor pa ne s puščanjem prtičkov s takšno vsebino. Sicer pa naj avtor napisa na prtičku dobro prečita vsebino, mogoče bo odkril, da se je dokaj dobro podpisal.

M. M.

»Svinja je danes zelo cenjena žival, prasica, pa lahko pomeni tudi karakter, sploh pa, če je beseda napisana v smislu podpisa, kot je videti spodaj na sliki...

Iz prakse sodišč . . .

Tokrat objavljamo v tej stalni rubriki članek, ki je izšel v zadnji številki glasila »DELAVSKA ENOTNOST«, to je dne 12. marca 1981, in sicer je izšel pod naslovom: »Sporna pravica do jubilejne nagrade«.

Objavljamo ga predvsem iz razloga, ker se bomo tudi mi v kratkem soočili s podobno problematiko v naši delovni organizaciji. Drugi namen objave tega članka pa je, da prikazemo kakšna so stališča do upravičenosti plačila jubilejnih nagrad pred sodiščem združenega dela v drugih republikah v primerih, ko temeljne organizacije niso v sklad skupne porabe izločile teh sredstev. Naša pripomba k temu članku, in sicer k zadnjemu stavku prvega odstavka, je v tem, da se po večini samoupravnih splošnih aktov upošteva za jubilejno nagrado vsa delovna doba delavca, ko je delal v združenem delu oziroma se v to dobo ne všteva delovna doba, ki je bila dosežena pri privatnikih.

Piše Ivan Žužek

SPORNA PRAVICA DO JUBILEJNE NAGRADE

Delavci v temeljnih organizacijah praviloma določajo v svojih splošnih samoupravnih aktih tudi pravico delavca do jubilejne nagrade za 10-letni, 20-letni in 30-letni delovni jubilej. Večina samoupravnih splošnih aktov upošteva pri pridobitvi te pravice vso delovno dobo delavca, ne le delovno dobo pri temeljni organizaciji, pri kateri je delavec izpolnil enega izmed jubilejev.

Nekateri samoupravni splošni akti predvidevajo, da bodo delavci upravičeni do nagrade za delovni jubilej le ob pogoju, da bodo z zaključnim računom v posameznem letu izločili ustrezna sredstva v sklad skupne porabe. S tem predvidevajo, da bodo v posameznem letu delavci prejeli nagrado le v primeru, če bodo zato razpoložljiva sredstva v skladu skupne porabe delavcev. Če so sredstva na razpolago, potem do sporov o izplačevanju te nagrade ne pride, če pa sredstev ni, prihaja do številnih sporov, o katerih odločajo sodišča združenega dela. Nekatera sodišča prejemajo zelo številne predloge (tudi prek 500), v katerih delavci uveljavljajo pravico do jubilejne nagrade in predlagajo, da se naloži temeljni organizaciji izplačilo nagrade. Večkrat se dogaja, da strokovne službe celo svetujejo delavcem, naj začno spor pred sodiščem združenega dela, saj temeljna organizacija nagrade ne more izplačati, ker v ta namen sredstev ob zaključnem računu ni razporedila. Če delavec pred sodiščem združenega dela uspe, in sodišče z odločbo naloži temeljni organizaciji plačilo določenega zneska, potem lahko delavec z izvršbo, ki jo predlaga pred temeljnim sodiščem, poseže po katerikoli sredstvih, ki jih ima temeljna organizacija na svojem žiro računu.

Sodišča združenega dela v Sloveniji priznavajo take zahtevke delavcev, pri čemer opozarjajo, da morajo temeljne organizacije izplačati vselej knjižiti v breme sklada skupne porabe delavcev, ali pa v breme osebnih dohodkov delavcev. Po tem stališču torej uveljavitev pravice ni odvisna od tega, ali je temeljna organizacija ustvarila in tudi razporedila ustrezen del čistega dohodka v sklad skupne porabe delavcev, z namenom, da bo med letom izplačevala jubilejne nagrade. Po mnenju sodišč združenega dela v Sloveniji je treba upoštevati samoupravne splošne akte o delitvi sredstev sklada skupne porabe.

NAROČITE SI »OBZORNIK«

Tokrat vam želimo predstaviti slovensko poljudno ljudsko revijo z zelo pisano in vsestransko zanimivo vsebino, ki jo že 29 let izdaja Prešernova družba. Gotovo bi se nanjo naročil še marsikateri delavec, če bi jo bolje poznal.

Razen kratkih novel domačih in tujih pisateljev prinaša »Obzornik« na 80 straneh vsak mesec zanimive članke z vseh področij znanosti in človeškega zanimanja. Zgodovina, potopisi, narodopisje, problemi daljnih dežel in ljudstev, razvoj tehnike in znanosti, revolucije in vojne, razvojna pot človeškega rodu ter perspektive prihodnosti, življenjske poti domačih in tujih znamenitih ljudi, zanimivi kulturni problemi in dogajanja, pa še pisane podobe iz narave in živalskega sveta. Revija posveča posebno pozornost umetniški in estetski vzgoji bralcev ter je bogato ilustriрана. Zanj se navdušujejo tako prosvetni delavci kot mladina, prav tako pa tudi ljudje vseh poklicev, od preprostih ljudi do izobražencev. V njej objavljajo tudi poročila o delovanju Prešernove družbe, pisma, ki jih pošiljajo njeni člani in odgovore nanje. Revijo ureja uredniški odbor z glavnim urednikom Tonetom Fajfarjem in odgovornim urednikom Stankom Janežem.

Letna naročnina (12 števil) »Obzornika« 1981 je 300 dinarjev, lahko pa jo poravnate tudi v največ 3 obrokih. Polletna naročnina je 150 dinarjev, posamezna številka pa stane 30 din. Naročite jo lahko na naslov: Prešernova družba, Borsetova 27, 61000 Ljubljana.

Srečanje z upokojenci

Druga sodišča združenega dela v Jugoslaviji pa so zavzela o tem problemu tudi drugačna stališča. Sodišča združenega dela v SR Srbiji so mnenja, da je pravica do jubilejne nagrade odvisna od ustvarjenega dohodka delavcev temeljne organizacije, zato zavračajo zahtevke delavcev, če temeljna organizacija nima ustreznih sredstev za izplačilo jubilejnih nagrad. Sodišča združenega dela v SR Hrvatski pa so zavzela stališča, da lahko delavci uveljavljajo denarne zahtevke, ki se izplačujejo iz sredstev sklada skupne porabe delavcev samo iz tega sklada, kar pomeni, da se odločba sodišča združenega dela, s katero se priznava delavcu določen denarni znesek za plačilo jubilejne nagrade, realizira tedaj, ko delavci razporedijo ustrezna sredstva iz čistega dohodka v ta sklad. Tudi po tem stališču se pravica do jubilejne nagrade povezuje z ustvarjenim dohodkom temeljne organizacije in z razporeditvijo tega dohodka oziroma čistega dohodka tudi v sklad skupne porabe delavcev.

Pravna služba

Vpliv podtalnice na izgradnjo objektov v naši DO

V letu 1978 je naša DO sprejela zazidalni načrt za bodoči razvoj izgradnje objektov na kompleksu Industrijske cone Ptuj 1. Ta zazidalni načrt je bil sprejet na osnovi urbanistične rešitve te Industrijske cone katero je izdelal Zavod za urbanizem Maribor v decembru leta 1977. Ob izdelavi urbanistične rešitve in pozneje izdelanega zazidalnega načrta naše delovne organizacije so bili upoštevani nespremenjeni pogoji stanja podtalnice glede na bližajočo se obratovanje SD 2. Da Zavod za urbanizem Maribor ni upošteval spremenjenih pogojev bodoče podtalnice na tem kompleksu je bil vzrok, ker so Dravske elektrarne vse do sredine lanskega leta zagotavljale, da na Industrijski coni Ptuj 1. ne bo prišlo do dviga podtalnice zaradi polnjenja akumulacijskega jezera.

Naša delovna organizacija je ugotovila spremembe višine podtalnice s pripravo zemljišč za izgradnjo gumarne. Tokrat smo namreč opazili, da smo pri geotehničnih vrtnah ugotovili podtalnico višjo od meritev, katere smo vršili pred tem (ODP, SGI, zaklonišče in skladiščno in montažne hale tozda TAP). Vendar

smo hitro po meritvah za novo gradnjo Gumarne ugotovili pri fizični izvedbi zaklonišča, da je podtalnica znatno višja od predhodnih meritev. Dravske elektrarne so še naprej vstrajale, da to ni vpliv zaradi polnjenja jezera temveč, da so to slučajno nekoliko višje »aprilske vode«. O gornji problematiki, to je vpliva podtalnice na bodoči razvoj AGIS-a smo dne 22. 5. 1979 obvestili SO Ptuj. Na osnovi tega obvestila so bili širše obveščeni tako komisija, ki je imenovana pri IS za zaščito interesov SO Ptuj ob izgradnji elektrarne na SD 2, kot Oddelek za ljudsko obrambo ter Dravske elektrarne. Po tem času je bilo več sestankov med Dravskimi elektrarnami, IS SO Ptuj in našo DO.

Dravske elektrarne so obljubile, da bodo do konca meseca julija 1979 AGIS-u sporočile vpliv SD 2 na podtalnico in bodočo višino podtalnice. Do tega dogovorjenega roka odgovora nismo sprejeli, zato smo morali odstopiti od izgradnje zaklonišča skupaj z objektom Gumarne.

S spremembo višine podtalnice pa niso nastali problemi le

(Nadaljevanje na 12. strani)

Pomlad

Tisto pomlad je ptica roparica čez naše meje priletela, da bi na naši zemlji mladičem spletla gnezdo.

Namesto žvrgolenja ptičkov se iz gozda je oglasil strel... Bila je pomlad.

Sonce je sijalo in grelo. V srcih pa je tlelo...

Vitka breza se v gozdu k hrastu je privila.

Vrabček pa krila je razširil in sokol je postal.

Gnezdo svoje je branil, mladiče žrtvoval, da je roparica odletela.

Pa prišla je spet pomlad. Sonce greje kot takrat.

V srcih pa je ogenj in v gozdu ptički žvrgolijo...

Danica Ivančič

Z viličarjem do gostilne

Svet se sooča bolj kot kdajkoli prej z energetske krize. Ljudje se bomo morali strezniti. Vzeti bomo morali opozorila strokovnjakov, da zaloge energije gožeče kopnijo, bolj resno. Torej spoprijeti se bomo morali z varčevanjem in to na vsaj fronti. Tudi ena sama brezpomembna žarnica, ki gori pri belem dnevu nekje na hodniku ali dvorišču. Kaj pa ko gori zvečer v proizvodni hali veliko žarnic, ko z vso močjo hrumijo ventilatorji, nekje v kotu pa dela en sam delavec, smotno mar ne? Da se nam mudi domov dokazujejo tudi skoki skozi okno in to seveda pred iztekom delovnika. Ljudje smo pač takšni, da za vse najdemo opravičilo, ki pa je po večini iz trte zvito. Kaj pa gostilne, ki jih tako radi obiskujemo med

delovnim časom? Tu običajno ob kozarčku diskutiramo o zadevah, ki ne sodijo v gostilno. Zavedati bi se morali, da s tem ne škodujemo le sebi, ampak vsem okrog sebe. Zelo zanimiva so tudi sredstva s katerimi se odločimo pretentati vratarja. Odločili smo se do gostilne odpeljati z viličarjem. Kaj smo takrat mislili, ko smo le po počasi peljali po poti, ki v nobenem primeru ne sodi v naš delokrog? Zavedati bi se morali, da nas vidijo občani, ki se upravičeno sprašujejo kako to lahko. Torej, nič več tako. Prispevajmo s svojo disciplino k naši ekonomski stabilizaciji in ne samo naši!

To so ugotovitve komisij o ugotavljanju prisotnosti, ki je bila opravljena 21. 2. 1981.

M. M.

Malomarnost ali še kaj več...?

(Nadaljevanje s 11. strani)

pri izgradnji zaklonišča, temveč znatno podražuje gradnjo objektov na tem kompleksu in to pri izvedbi temeljev, pri kanalizaciji in pri bodoči izgradnji galvanike katere način izgradnje bo moral biti bistveno dražji kot bi bil, da ni prišlo do dviga podtalnice. Prav tako so manj uporabni ali pa celo neuporabni nekateri od že zgrajenih objektov. AGIS je decembra leta 1979 podal svoj odškodninski zahtevek Oddelku za gospodarstvo in urbanizem SO Ptuj. Dravske elektrarne so na osnovi odškodninskega zahtevka od AGIS-a in tudi drugih odškodovancev obljubile, da bodo z dodatno drenažo sanirale oškodovane komplekse.

S predvideno sanacijo bi naj končale v mesecu februarju ali marcu 1980.

Obljube Dravske elektrarne niso izpolnile, zato je poslovni odbor DO AGIS sprejel na svoji 6. redni seji dne 18. 6. 1980 sklep, da se uvede redni odškodninski zahtevek Dravskim elektrarnam Maribor za vso povzročeno škodo.

Po tem sklepu je bilo takoj dogovorjeno z našim pravnim zastopnikom, da vloži tožbo na sodišču za povrnitev škode, ki jo je utrpela naša delovna organizacija na že obstoječih objektih in na podražitvah objektov, ki so v gradnji ali pa bi se morali graditi pa jih zaradi vodostaja nismo mogli graditi v sklopu z drugimi objekti in tako predstavljajo za našo delovno organizacijo povečanje stroškov.

PJ—ŠA

Izzivanje nesreče

Strelska družina AGIS

Mirna roka in sokolje oko ter velika koncentracija sta potrebna, da si lahko dober strellec. Prav te odlike krasijo naše strelce, kar dokazujejo odlični rezultati, ki jih dosegajo na tekmovanjih.

Strelska družina TAP je nastala leta 1959. Njen ustanovitelj je bil tov. Kekec Franc. Takrat še niso mogli razmišljati o kakšnih večjih tekmovanjih, saj niso imeli na voljo tekmovalnega orožja. Po združitvi je k strelski družini pristopilo veliko aktivnih članov. Postopoma so nabavljali novo strelno orožje in strelsko opremo, za kar gre zahvala delovni organizaciji. Sedaj imamo tudi sekcije na leteče cilje. Njihova tekmovalna pot je zelo uspešna. Že prva leta so na republiškem tekmovanju v Ljubljani dosegli 8. mesto, s tem pa si tudi zagotovili nastop na državnem tekmovanju v Somboru 1977. leta ter osvojili 12. mesto. Lansko leto so bili občinski prvaki. V slovenski »Trap« ligi, ki je bila pa so bili peti.

Strelska družina Agisa ima tudi tekmovanje za družinsko zlato puščico.

Dobitniki družinske zlate puščice so:

Franc Kolarič,
Ličen Alojz,
Franc Simonič,
Franc Bedrač,
Zvonko Hajduk.

Strelstvo ni samo rekreacijskega značaja, pač pa ima velik povdarek pri vsesplošni ljudski obrambi. Zato moramo prizadevanja strelcev še naprej podpirati in razvijati. K doseženim uspehom naše iskrene čestitke in še naprej ostro oko in mirno roko.

F. K.

OPTIMIST

Nad saharo leti majhno vojaško letalo. Sredi sipin opazi pilot senco. Ko se spusti, spozna moža v kopalnih hlačkah in ga nagovori.

»Kaj se vam je zgodilo? Ali ste se zgubili?«

»Ne,« pravi mož, »nisem se zgubil, na kopanje grem.«

»Na kopanje? Saj ste sredi puščave! Morje je najmanj petsto kilometrov vstran!«

»Česa ne poveste«, se našo mož, »to pa je plaža, kaj?«

Delavci, ki so sklenili delovno razmerje v mesecu januarju 1981

Delovna skupnost skupnih služb
 — VEZJAK IVAN, dipl. ing. el. teh. razvijanje proizvodov in podr. mer. in reg. napr. — nedoločen čas

TOZD Avtooprema
 — KROŠEL TEREZIJA, delavka čiščenje proizvodnih prostorov — določen čas
 — ROBINSČAK BRANKO, delavec nastavljanje zavornih agregatov — vrnitev iz JLA
 — MLINARIČ VLADIMIR, orodjar nastavljanje zavornih agregatov — vrnitev iz JLA
 — JELEN JAKOB, delavec transportiranje — nedoločen čas
 — VIDOVIČ VIKICA, adm. inž. tehnik vrtanje polizdelkov na enovr. vrt. stroju — nedoločen čas

TOZD Gumarna
 — KOZEL MARTIN, delavec vulkaniziranje gumi tehničnih izdelkov — nedoločen čas
 — KMETEC DUŠICA, administrator čiščenje proizvodnih prostorov — nedoločen čas

TOZD Servisi
 — HORVAT JANEZ, prodajalec izdaja blaga in gume — vrnitev iz JLA
 — MARTINČEVIČ STANKO, avtom. klepar zahtevna avtokleparska dela — vrnitev iz JLA

TOZD Vzdrževanje
 — BOMBEEK MIRAN, elektro tehnik vzdrževanje in popr. najzaht. elektr. napr. in str. — vrnitev iz JLA

Delavci, ki so prekinili delovno razmerje v mesecu januarju 1981

TOZD Avtooprema
 — VIDOVIČ VIKICA, adm. tehnik vrtanje polizdelkov za enovr. vrt. str. — v času posk. dela

TOZD Gumarna
 — KAISERSBERGER LJUBO, delavec vulkaniziranje gumi tehničnih izdelkov — izključitev
 — VAJDA STANKO, delavec vulkaniziranje gumi tehničnih izdelkov — na lastno željo

TOZD Kovinska obdelava
 — HRGA LJUBO, delavec struženje polizdelkov in izd. — odslužitve vojaškega roka
 — KAMP L. STANISLAV, ključavničar kontroliranje finalnih proizvodov — sporazumno

TOZD Orodjarna
 — HORVAT LEOPOLD, brusilec opravljanje manj zahtevnih brusilskih del — sporazumno
 — MASTEN DANIEL, orodjar zaht. dela na vzdrž. or. in priprav. za TOZD Gumarna — sporazumno

TOZD Velika oprema
 — RODOSEK JANKO, delavec transportiranje — umrl

TOZD Servisi
 — ARNUŠ DANILO, avtomehaničar vodenje odd. TAM, ZASTAVA, ŠKODA, SOVJET., EL. MAT., GUME — sporazumno

Delavci, ki so sklenili delovno razmerje v mesecu februarju 1981

Delovna skupnost skupnih služb
 — BERLIČ NADA, medic. sestra medicinska sestra — nedoločen čas
 — BLAGOVIČ VLADO, stomatolog stomatolog — nedoločen čas
 — KERETIČ ANA, delavka snažilka — nedoločen čas
 — MILETA ANTE, zdravnik spl. pr. vodja obratne ambulante — nedoločen čas
 — MEDVEŠEK KSENIJA, zobotehnik zobotehnik — nedoločen čas
 — ROBIN MILICA, medic. sestra medicinska sestra stomatološke smeri — nedoločen čas
 — SLIVNJK MILAN, zobotehnik višji zobotehnik za viron — nedoločen čas
 — TEHT HELENA, medic. sestra medicinska sestra — nedoločen čas
 — TREBER MIRKO, dipl. ing. fizike organiziranje in priprav. zaht. programov — nedoločen čas

TOZD Avtoopreme
 — LAH DARIJAN, strojni tehnik konstruiranje proizvodov opreme — vrnitev iz JLA

— HOJNIK IVANKA, strugar vrtanje polizdelkov na enovr. vrt. stroju — nedoločen čas
 — PEKLAR JANEZ, strugar galvaniziranje izdelkov — vrnitev iz JLA
 — GRICNIK IGOR, orodjar vrtanje polizdelkov na enovr. vrt. stroju — vrnitev iz JLA
 — BRATEC STANISLAV, delavec stiskanje na srednji stiskalnici — nedoločen čas
 — BENKO FRANC, delavec varjenje CO₂ — nedoločen čas
 — TOPLAK DARKO, zidar varjenje CO₂ — nedoločen čas

TOZD Kovinska obdelava
 — ROŠKAR VLADIMIR, strugar struženje zelo zahtevnih odlitkov — vrnitev iz JLA

TOZD VZMETARNA
 — HANZELAK MARKO, delavec šablonoiranje manj zahtevnih vzmeti — nedoločen čas

Delavci, ki so prekinili delovno razmerje v mesecu februarju 1981

TOZD Avtooprema
 — PLAJNŠEK LJUDMILA, natakaričica pripravljala dela — sporazumno

TOZD Gumarna
 — STAJNKO FRANC, delavec vulkaniziranje gumi tehničnih izdelkov — sporazumno

TOZD Servisi
 — ZURAN FRANC, avtomehaničar manj zaht. avtomeh. dela na os. voz. ZASTAVA-SKODA — na lastno željo

RAZPISI

V skladu z letnim planom izobraževanja v TOZD in DSS razpisujemo naslednje usmeritve za študij ob delu za leto 1981/82

DSSS	št. pogodb
dipl. ing. strojništva ekonomist	1
ekonomski tehnik	2
TOZD AVTOOPREMA ing. strojništva strojni delovodja	4
TOZD GUMARNA dipl. ing. kemije ing. kemije	1
TOZD KOMERCIALA ekonomist NT	1
TOZD KO strojni ing. strojni tehnik	1
TOZD VZMETARNA strojni tehnik	1
TOZD ORODJARNA strojni delovodja ing. strojništva	1
TOZD PM ing. strojništva	1
TOZD VZDRŽEVANJE strojni delovodja ing. strojništva	2
TOZD VELIKA OPREMA ing. strojništva	1

Komisija za šport in rekreacijo razpisuje najete kapacitete za letovanje v najetih kapacitetah in v prikolicah. Letos bo omogočeno letovanje v naslednjih krajih:

BIOGRAD — najetih je 6 sob v dveh privatnih hišah; možnost prehrane v privatni penzionu in v restavracijah, morda pa tudi v počitniškem domu PRIMATA.

POREČ — privatna hiša s 7 sobami v bližini hotelskega naselja. Možnost prehrane je v hotelu RUBIN ali pa v privatni gostilni, ki je tudi blizu hiše. V kletnih prostorih je opremljena kuhinja in jedilnica. Omogočeno je kuhanje.

PAKOŠTANE — najete štiri sobe v privatni hiši. Možnost prehrane v privatnih restavracijah ali v restavraciji v avtokampu.

TRI PRIKOLICE — postavljene bodo v Filip Jakovu. Prikolice so opremljene. Prinesiti je potrebno le posteljnino.

BRAKO PRIKOLICA in 3 ŠOTORI — za posojanje.

Izmenje so 10-dnevne: V Poreču so izmenje — od 15. 6. — 25. 6., 25. 6.—5. 7., 2. 9.; v vseh ostalih krajih pa od 1. 7.—11. 7., 11. 7.—21. 7. 30. 8.; v prikolicah od 21. 6.—1. 7., 1. 7.—11. 7. 10. 9.;

OOS je prispevek delavca 20 din za ležišče dnevno, za kamp prikolico 80 din, za braco prikolico 40 din, dnevno.

Prijavite se organizatorju rekreaciji v kadrovske službi, kjer dobite tudi ustrezen obrazec prijavnice.

ROK PRIJAV JE 6. APRIL 1981
 Po preteku prijavnega roka bo komisija obravnavala prijave in vas o rešitvah obvestila.

Komisija za šport in rekreacijo

Pogoji za sklenitev pogodbe za študij ob delu so:

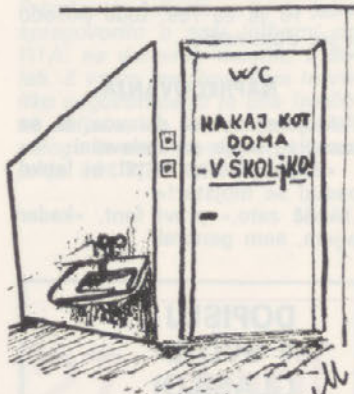
— da sta smer in stopnja v skladu z osnovnim poklicem delavca,

— da delavec uspešno opravlja dela in naloge,

— da ima dober odnos do kolektiva in da si je aktiven samoupravljalec prizadeval za uresničevanje interesov kolektiva.

ROK ZA PRIJAVO JE 15. 9. 1981.

K. S.

BREZ BESED

ZE RES, DA JE MLADENNA MIČNA, ZALA, A NADAR DELAS, GLEJ JO SNOZI OČALA

NESMISELNO

Pijanica kolovratita po cesti.
 »Kaj bo rekla tvoja žena, ker te tako dolgo ni domov?«
 vpraša eden.
 »Nimam žene.« odgovori drugi.
 »Kakšen smisel pa ima potem ostajati ponoči zdoma?«

